

”YKSI TÄRKEÄ TIE TÄHÄN ON OPISKELIJARYHMÄT JA OPISKELIJOIDEN OSALLISUUS OMASSA RYHMÄSSÄÄN”

Osallisuuden merkitys opiskelijoiden hyvinvoinnille

Ammattikorkeakoulututkinnon opinnäytetyö

Hämeenlinnan korkeakoulukeskus, sosionomikoulutus

Kevät, 2020

Karoliina Korhonen
Milla Raivio

Sosionomikoulutus
Hämeenlinnan korkeakoulukeskus

Tekijät	Karoliina Korhonen, Milla Raivio	Vuosi 2020
Työn nimi	”Yksi tärkeä tie tähän on opiskelijaryhmät ja opiskelijoiden osallisuus omassa ryhmässä” – Osallisuuden merkitys opiskelijoiden hyvinvoinnissa	
Työn ohjaaja	Liisa Harakkamäki	

TIIVISTELMÄ

Opinnäytetyön tavoitteena oli selvittää, mikä merkitys osallisuudella on opiskelijahyvinvoinnille Tampereen seudun ammattiopistossa sekä miten opiskelijat kokevat osallisuuden merkityksen. Osallisuuden tarkoituksena on vähentää eriarvoisuutta ja ehkäistä syrjäytymistä. Koulussa osallisuus näyttäytyy muun muassa ottamalla opiskelijat mukaan päätöksien tekoon. Osallisuus on osa ihmisen hyvinvointia. Hyvinvointi koostuu niin kokemuksesta, ajatuksista kuin teoistakin. Opinnäytetyön lähtökohta oli tekijöiden kiinnostus nuorten parissa tehtävään työhön sekä työllistyminen sosionomina koulutuspalvelujen kentälle.

Opinnäytetyö toteutettiin tutkimuksena, jossa oli sekä kvalitatiivisen että kvantitatiivisen tutkimuksen piirteitä. Tutkimusaineisto kerättiin opiskelijoilta puolistrukturoidulla kyselylomakkeella, joka sisälsi sekä avoimia että monivalintakysymyksiä. Henkilöstöltä tutkimusaineisto kerättiin avoimella kyselylomakkeella. Analyysimenetelmänä käytettiin teemoittelua. Tutkimustulosten avulla Tampereen seudun ammattiopisto voi kehittää opiskelijoiden osallisuutta ja hyvinvointia.

Opinnäytetyön tulokset osoittivat, että opiskelijoiden kiinnostus osallistumiseen koulun eri toimintoihin on vähäistä. Opiskelijat ovat kuitenkin sitä mieltä, että heillä on hyvä mahdollisuus päästä vaikuttamaan omiin opintoihinsa. Tuloksista selviää myös, että opiskelijoille on tärkeämpää arjen toimivuus ja mieleinen toimintaympäristö kuin erilaiset tilaisuudet ja tapahtumat. Opiskelijoiden hyvinvointia voidaan parantaa esimerkiksi panostamalla koulun yhteisöllisyyteen. Tutkimukseen vastaajista kolme neljästä on sitä mieltä, että osallisuus vaikuttaa heidän hyvinvointiinsa. Osallisuuden avulla he kokevat olevansa osa ryhmää ja kokonaisuutta.

Avainsanat Osallisuus, hyvinvointi, opiskelijat

Sivut 35 sivua, joista liitteitä 6 sivua

Degree programme in Social Services
Hämeenlinna University Centre

Authors	Karoliina Korhonen, Milla Raivio	Year 2020
Subject	“One important way to do this is through student groups and student participation in their own group” – The importance of participation in student’s well-being	
Supervisor	Liisa Harakkamäki	

ABSTRACT

The aim of this thesis was to examine the significance of inclusion for the well-being of students at Tampere Vocational College and find out what the students themselves think about the importance of inclusion at school. The purpose of inclusion is to reduce inequality and prevent exclusion. At school, inclusion is manifested, for example, by involving students in decision-making. Inclusion is a part of a human well-being. Well-being consists of experience, thought and actions. The starting point of the thesis was the authors’ interest in working with young people and possible employment as a Bachelor of social services in the educational services.

The thesis was carried out as a study with features of both qualitative and quantitative research. The research material was collected from students using a semi structured questionnaire, which included both open-ended and multiple-choice questions. The research material was collected from the personnel using an open questionnaire. The thematizing was used as the analysis method. With the help of the research results, the Tampere Vocational College can develop student participation and well-being.

The results of the thesis showed that the students’ interest in inclusion in different activities of the school is low. However, students feel that they have a good opportunity to influence their own studies. The results also show that students think that a well-functioning everyday life and a comfortable working environment are more important than different kinds of events. The well-being of students can be improved, for example, by investing in the community of the school. Three out of four respondents to the survey believe that inclusion affects their well-being. With inclusion, they feel they are part of a group and entirety.

Keywords Inclusion, well-being, students

Pages 35 pages including appendices 6 pages

SISÄLLYS

1	JOHDANTO	1
2	OSALLISUUDEN JA HYVINVOINNIN KÄSITTEET	2
2.1	Osallisuus käsitteenä	2
2.1.1	Osallisuuden edistäminen	3
2.1.2	Osallisuus koulussa	4
2.2	Hyvinvointi käsitteenä	6
2.2.1	Hyvinvoinnin edistäminen	6
2.2.2	Hyvinvointi koulussa	7
3	AIEMMAT TUTKIMUKSET	8
4	TUTKIMUKSEN TAVOITE, TARKOITUS JA LÄHTÖKOHTA	9
5	TUTKIMUKSEN TOTEUTUS JA TUTKIMUSMENETELMÄT	10
5.1	Kvalitatiivinen ja kvantitatiivinen tutkimus	11
5.2	Aineistonhankinta kyselylomakkeella	11
5.3	Analyysimenetelmänä teemoittelu	12
5.4	Tutkimuksen eettisyys ja luotettavuus	13
6	TUTKIMUSTULOKSET	14
6.1	Opiskelijoiden osallisuus	14
6.2	Opiskelijoiden hyvinvointi	17
6.3	Osallisuus ja hyvinvointi henkilöstön näkökulmasta	18
6.4	Opiskelijoiden ja henkilöstön kehittämisideat	19
7	JOHTOPÄÄTÖKSET	20
8	POHDINTA	23
	LÄHTEET	25

Liitteet

Liite 1	Kysely opiskelijoille
Liite 2	Kysely henkilöstölle

1 JOHDANTO

Millaisena osallisuus näyttäytyy opiskelijoiden hyvinvoinnissa? Miten osallisuutta voitaisiin kehittää Tampereen seudun ammattiopistossa? Näihin kysymyksiin haemme vastauksia tässä tutkimuksellisessa opinnäytetyössä. Tampereen seudun ammattiopistossa (TREDU) on koulutuksia niin nuorille kuin aikuisillekin, yhteensä opiskelijoita on vuosittain noin 18 000. Koulutustarjonnassa on 26 ammatillista perustutkintoa, 21 ammattitutkintoa sekä 9 erikoisammattitutkintoa. (TREDU, 2018)

Jotta opiskelijoiden osallisuus koulussa toteutuisi, on tärkeää kuulla heidän mielipiteitään ja toiveitaan ennen päätösten tekemistä. Selvitämme opinnäytetyössä, minkälaiseksi opiskelijat kokevat oman osallisuutensa koulussa ja miten osallisuuden kokemus vaikuttaa heidän hyvinvointiinsa ja opiskelumotivaatioon. Yksilöt voivat kokea osallisuuden tunteen hyvin erilaisina, joillekin osallisuus merkitsee kuulumista yhteisöön tai tapahtumiin, toiselle osallisuus voi olla mahdollisuutta vaikuttaa asioihin (THL, 2019b).

Osallisuuden merkitys opiskelijahyvinvoinnille valikoitui opinnäytetyön aiheeksi, sillä se on tärkeä ja ajankohtainen aihe. Osallisuuden kokemukset voivat myös tukea opiskelumotivaatiota. Opiskelijoiden osallisuudesta puhutaan paljon, mutta opinnäytetyössä toteutetun tutkimuksen tavoitteena on selvittää, millaisia mahdollisuuksia opiskelijoilla on parantaa osallisuuttaan koulussa. Ajankohtaiseksi työn tekee myös se, että TREDU ilmoitti 21.03.2019 suunnittelevansa Tampereen Koivistonkylän toimipisteen sulkemista. Suunnitelmassa on, että opiskelijat sijoittuisivat muihin toimipisteisiin opiskelemaan. Opiskelijakunnan puheenjohtaja on kommentoinut lakkautussuunnitelmia ja kertonut asian tulleen täytenä yllätyksenä. Hänen mukaansa kyse on rahan puutteesta, eikä opiskelijoiden hyvinvointia ole pohdittu tai opiskelijoita kuultu asian valmisteluvaiheessa. ”Asia on aiheuttanut opiskelijoiden keskuudessa raivoa”, opiskelijakunnan puheenjohtaja kertoo. (Sainio, 2019) Opinnäytetyön valmistuessa Koivistonkylän toimipiste on lakkautettu ja opiskelijat siirretty toisiin toimipisteisiin.

2 OSALLISUUDEN JA HYVINVOINNIN KÄSITTEET

Opinnäytetyön tutkimustehtävän kannalta tärkeät käsitteet ovat osallisuus ja hyvinvointi. Ne määritellään tässä luvussa aiempien tutkimusten ja muiden asiantuntijalähteiden avulla. Käsitteitä tarkastellaan myös edistämisen näkökulmasta: Miten edistää osallisuutta ja hyvinvointia? Miten osallisuus ja hyvinvointi näyttäytyvät koulumaailmassa? Ilmiöinä näitä määrittävät myös erilaiset lait.

2.1 Osallisuus käsitteenä

Osallisuus on hyvin laaja-alainen käsite, ja se kuuluu olennaisesti sosiaalipedagogiseen käsitteistöön. Sillä voidaan kuvata ihmisen ja yhteisöjen sekä ihmisen ja yhteiskunnan välistä suhdetta. Osallisuuteen nivoutuvat kuulumisen tunne ja yksilön kokemukset omasta merkityksestä osana yhteisöä ja yhteiskuntaa. (Nivala & Rynänen, 2013, ss. 10–11) Särkelä-Kukon (2014) mukaan siihen, kuinka ihminen kokee osallisuuden, vaikuttavat yksilön omat voimavarat ja yhteiskunnan rakenteet. Lisäksi osallisuuden syntyyn kytkeytyy kokemus olemisesta osana esimerkiksi jotakin yhteisöä, kuulluksi tulemisesta ja tilaisuudesta toteuttaa itseään. Osallisuutta heikentävät esimerkiksi puutteet hyvinvoinnissa ja sosiaalisissa taidoissa, haasteet ihmissuhteissa sekä jopa erilaisten sääntöjen kertyminen. Parhaimmillaan osallisuus voi olla niin terveyttä kuin koko hyvinvointia kannatteleva voimavara. (Rouvinen-Wilenius, 2014, s. 54; Särkelä-Kukko, 2014, s. 39)

Uuden Nuorisolain 1285/2016 tavoitteena onkin nuorten osallisuuden ja vaikuttamismahdollisuuksien vahvistaminen, nuorten kasvun, yhteisöllisyyden ja itsenäistymisen tukeminen sekä tietojen ja taitojen oppiminen. Nuorten kokemukset osallisuudesta heijastuvat myönteisesti koettuun terveydentilaan sekä siihen, millaiseksi kokemukset esimerkiksi koulusta muodostuvat (Muukkonen, Nevanen, Ohisalo & Turunen, 2012, s. 20). Helsingissä järjestetyssä Hyvinvointia kasvukeskusten nuorille -seminaarissa ensisijaisena asiana ilmeni se, että nuorten ei pitä olla vain yhteisön toimenpiteiden kohteena, vaan yhteisön toimijana nuorten täytyy tuntea olevansa aidosti osa yhteisöä. Kohtaamiset nimenomaan kasvattavat osallisuuden tunnetta. Lisäksi nuorten oman merkityksellisyyden tunne kasvaa, kun nuori saa osallisuuden kokemuksia kohdatessa muita ihmisiä. (Aluehallintovirasto, 2019)

Koska osallisuutta ei ole käsitteenä helppo rajata, siihen liitetään usein myös käsitteet osallistuminen sekä osallistaminen. Osallistumisessa ihminen voi olla mukana muun muassa päätöksenteoissa, tapahtumissa tai toiminnoissa. Se voi olla niin pitkäjänteistä kuin myös hetkellistä osallistumista tietyn päämäärän saavuttamisessa. Ihmisellä on mahdollisuus osallistumisellaan vaikuttaa itselle merkittäviin asioihin sekä itsensä toteuttamiseen. Osallistamisella ihmiset pyritään saamaan osalliseksi sekä

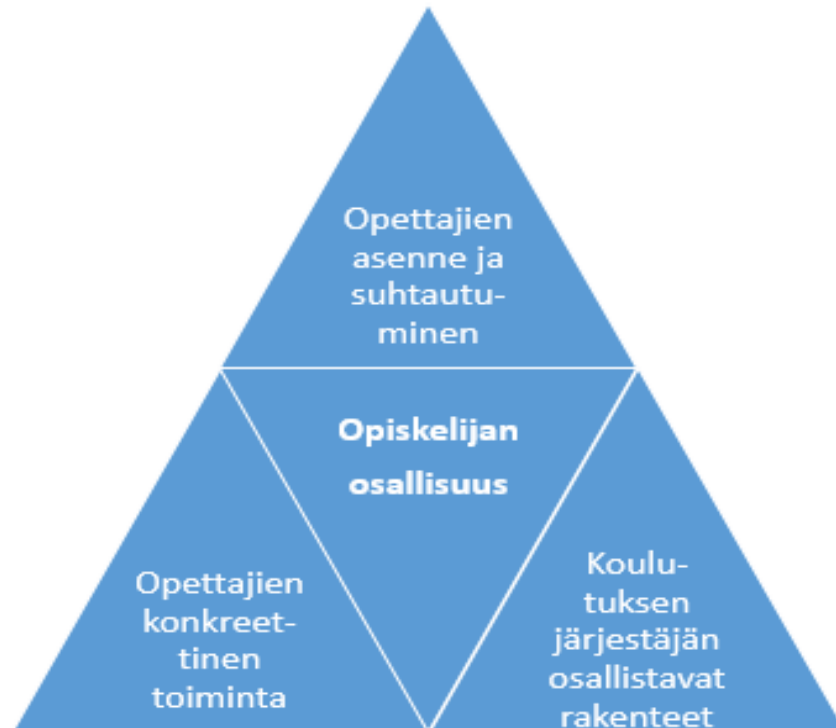
hankkimaan kokemuksia osallisuudesta joko rohkaisemalla tai aktivoimalla. Osallistamisessa osallisuuteen ryhtyminen ei lähde ihmisestä itsestä ja tarve osallistumiseen on saanut alkunsa jossain muualla. (Särkelä-Kukko, 2014, ss. 34–35)

2.1.1 Osallisuuden edistäminen

Osallisuuden edistämiseen on Suomessa tehty paljon erilaisia hankkeita, joilla pyritään tarjoamaan kansalaisille mahdollisuuksia vaikuttaa kunnissa olevien asioiden käsittelyyn, päätöksentekoon ja erityisesti lasten ja nuorten osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksien edistämiseen sekä syrjäytymisen ehkäisemiseen. (Nivala & Ryyänen, 2013, ss. 12–13) Esimerkiksi Sokran, sosiaalisen osallisuuden edistämisen koordinaatiohanke, tarkoituksena on ehkäistä köyhyyttä sekä edistää osallisuutta erityisesti huonompi osaisten keskuudessa (THL, 2020).

Osallisuuden vahvistamisen ja edistämisen keskiössä ovat eri toimijat, kunnat ja palvelut. Näihin toimijoihin kuuluvat esimerkiksi sosiaali- ja terveyspalvelut, vapaa-ajan palvelut sekä koulut. Jokaisella yksilöllä tulisi olla mahdollisuus päästä osaksi suunnittelua, kehittämistä ja arviointia. (THL, 2019b) Oppilas- ja opiskelijahuoltolain mukaan opiskelijoiden ongelmien ehkäisy sekä osallisuuden edistäminen ovat tärkeässä asemassa. Opiskelu- huollon henkilöstö on lain mukaan edistämässä opiskelijoiden turvallisuutta, osallisuutta, esteettömyyttä, sosiaalista vastuullisuutta sekä vuorovaikutusta. (Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013 § 2, § 4)

Perungan ja Hapon (2018) mukaan opiskelijoiden osallisuuden toteutumiseen koulussa vaikuttavat opettajien asenne ja suhtautuminen, opettajien konkreettinen toiminta sekä koulutuksen järjestäjän osallistavat rakenteet (ks. Kuva 1.). Opettajan omalla asenteella ja suhtautumisella tarkoitetaan sitä, kuinka opettaja kuuntelee opiskelijoiden erilaisia ehdotuksia, antaako hän opiskelijoille tukea tai kannustusta opiskelijoiden omien mielipiteiden ilmaisuun sekä onko opettaja valmis käyttämään toiminnassaan opiskelijoilta tulleita toiveita ja näkökulmia koskien heidän opintojaan. Opettajien konkreettinen toiminta tulee esiin, kun opettaja mahdollistaa opiskelijoiden mielipiteiden ilmaisemisen sekä kuulemisen. Tarkoitus on, että opettaja ottaa opiskelijat mukaan päätöksien tekoon ja opiskelijat pystyvät vaikuttamaan. Koulutusta järjestävän tahon tulee järjestää opiskelijoille mahdollisuus vaikuttaa niin koulua koskeviin asioihin kuin omiin opintoihinsa.

Kuva 1. Opiskelijan osallisuuden mahdollistajat (Perunka & Hoppo, 2018).

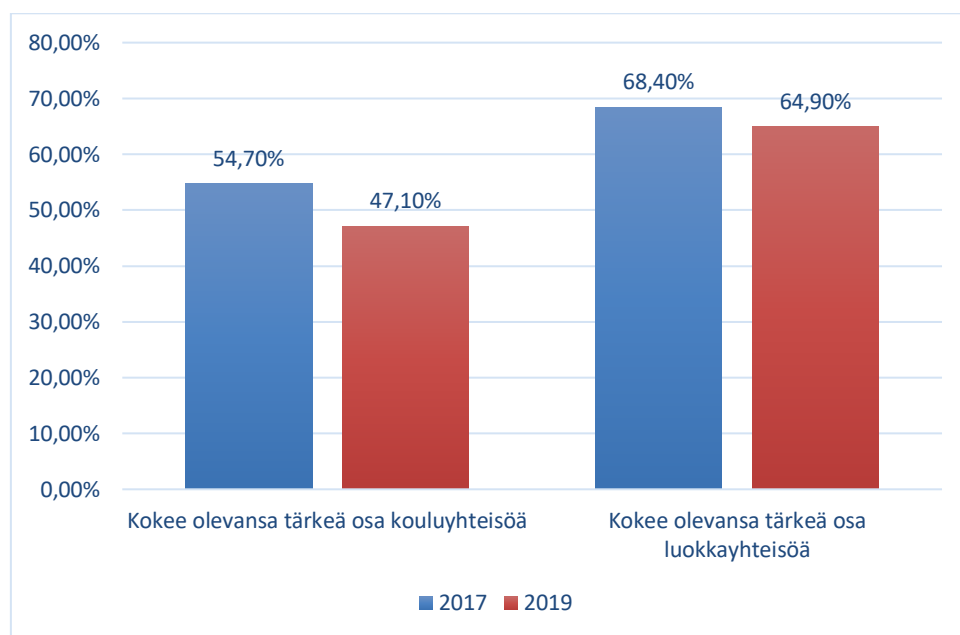
2.1.2 Osallisuus koulussa

Laki ammatillisesta koulutuksesta (531/2017 § 106) määrittää, että opiskelijoilla tulee olla tilaisuuksia vaikuttaa koulun kehittämiseen ja toimintaan sekä heitä itseään koskeviin päätöksiin. Laissa myös sanotaan, että jokaisella oppilaitoksella tulee olla opiskelijatoimikunta, joka koostuu opiskelijoista. Opiskelijakuntatoiminnan tehtävä on mahdollistaa ja edistää vaikuttamista, osallistumista sekä yhteistä toimintaa. Sen tehtävänä on myös yhteistyön vahvistaminen opiskelijoiden ja koulutuksesta vastaavan tahon kanssa. Koulutuksesta vastaavan tahon tulee myös muilla keinoilla mahdollistaa opiskelijoiden vaikuttaminen ja osallistuminen sekä jakaa tietoa opiskelijoille näistä mahdollisuuksista.

Koulussa osallisuus ilmenee opiskelijoiden osallistumisena heitä koskeviin päätöksiin sekä koulun kehittämiseen. Osallisuuden myötä myös yhteisöllisyys kasvaa. Osallisuudessa kannetaan vastuu asioiden päätöksentekovaiheesta lopputulokseen saakka. Opiskelijoiden kiinnostus erilaisiin toimintoihin lisääntyy, mitä enemmän he saavat olla mukana pohtimassa ja tekemässä ratkaisuja. Kun opiskelijoita kuullaan ja osallistetaan päätöksentekovaiheessa, he tuntevat asiat enemmän omikseen ja näin ollen haluavat sitoutua toimintaan ja päästä vaikuttamaan. (MLL, 2019)

Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen teettämän kouluterveyskyselyn (2019a) mukaan ammatillisten oppilaitosten opiskelijoiden kokemus olemisesta tärkeä osa kouluyhteisöä on laskenut koko Suomessa vuoteen 2017 verrattuna. Tampereella vuonna 2017 opiskelijoista 54,7 % koki olevansa tärkeä osa kouluyhteisöä, kun taas vuonna 2019 enää alle puolet (47,1 %) koki näin. Tampereella opiskelijoiden kokemus olo tärkeänä osana luokkayhteisöä on kuitenkin korkeampi (64,9 %), vaikkakin se on laskenut vuodesta 2017 (68,4 %). (Kuva 2.)

Kuva 2. Ammatillisten oppilaitosten opiskelijoiden kokemus olemisesta tärkeä osa kouluyhteisöä (THL, 2019a).

Osallisuudessa tärkeää on kuulluksi tuleminen sekä mahdollisuus vaikuttaa niin omassa elämässä kuin yhteisissä asioissa (Kainulainen, Paananen, Surakka & Saari, 2018, s. 81). Vuoden 2019 kouluterveyskyselyn mukaan Tampereen ammattioppilaitosten opiskelijoista 74,1 % on joko täysin samaa mieltä tai samaa mieltä siitä, että he voivat vaikuttaa joihinkin elinympäristönsä asioihin. Noin puolet (49,4 %) Tampereen opiskelijoista kokee, että heillä on hyvät vaikuttamismahdollisuudet oppituntien järjestelyihin, esimerkiksi työskentelytapoihin. Vuoteen 2017 verrattuna tämä on noussut noin kuusi prosenttia (43,6 %). Vaikutusmahdollisuudet koulun tapahtumien järjestämiseen koki hyväksi Tampereella vain 28,6% opiskelijoista, kun taas koko maassa luku oli 36,1 %. (THL, 2019a)

Koulumaailman ihannetilanteessa osallisuus olisi osa arvomaailmaa ja toimintakulttuuria. Näiden lisäksi koulumaailmaan kaivataan osallisuuskäytäntöjä, joilla saadaan ideoita ja näkemyksiä toiminnan kehittämistä. Voidaan siis sanoa, että osallisuus on yksi palaute- ja seurantaväline. Eniten hyötyä osallisuuskäytännöistä on, kun ne ottavat huomioon koulun jokaisen toimijan, jolloin osallisuus ja kuuleminen muuttuu hyödylliseksi vuorovaikutukseksi. Mielipiteiden esittäminen on osa osallisuutta, mutta

tärkeintä osallisuudessa on kuitenkin yksilön tuki yhteisölle sekä yhteisön tuki yksilölle. Osallisuuden tunne on siis tärkeä osa ihmisen hyvinvointia. (Vehviläinen, 2015, s. 56)

2.2 Hyvinvointi käsitteenä

Lasten ja nuorten hyvinvoinnista on säädetty muun muassa Sosiaalihuoltolaissa. Tämän lain tarkoituksena on hyvinvoinnin edistäminen ja ylläpitäminen sekä muiden hyvinvointia edistävien toimenpiteiden turvaaminen. Sosiaalihuoltolaissa määritellään myös arvioimaan lapsen etua niin, että lapsen hyvinvointi ja tasapainoinen kehitys turvataan. Yksi tässä laissa määritelty sosiaalipalvelu on opiskeluhoito, jota kuntien tulee järjestää. (Sosiaalihoitolaki 1301/2014)

Hyvinvointi voidaan jakaa eri osiin: tunteeseen perustuvaan hyvinvointiin, fyysiseen, menestykseen ja vaurauteen, onnellisuuteen sekä yhteiskunnalliseen hyvinvointiin. Hyvinvoinnin kokemus voi muodostua myös stressin sietokyvystä, koetusta elämänlaadusta, omasta mielenterveydestä ja sosiaalisista kontakteista. Helpoiten hyvinvoinnin voi määrittää hyvän olon tunteeksi. Lähes kaikki ihmiset haluavat kokea itsensä hyvinvoivaksi, sillä se kattaa myös terveyden ja merkityksellisyyden tunteen. Hyvinvointi koostuu kokemuksesta, ajatuksista ja teoista. (Davis, 2019)

Kiilakosken, Gretschelin sekä Nivalan mukaan osallisuus on tärkeä osa ihmisen hyvinvointia. Erik Allardt (1976) on määritellyt hyvinvoinnin ulottuvuuksiksi elintason (having), yhteisyyssuhteet (loving) sekä itsensä toteuttamisen (being), joihin jokaiseen osallisuus on kytköksessä. Esimerkiksi osallisuus kuulumisena yhteisöihin voi turvata perustarpeiden ja sosiaalisten suhteiden tarpeiden tyydyttymisen. Kun ihmisellä on mahdollisuus olla osa yhteisöä sekä vaikuttamista, hän kokee itsensä arvokkaaksi sekä tuntee toteuttamisen tarpeet täyttyvän. Jotta osallisuus toteutuisi myös nuorten keskuudessa, tulisi kaikkia hyvinvoinnin osa-alueita tarkkailla ja kehittää. (Kiilakoski ym., 2012, s. 17)

2.2.1 Hyvinvoinnin edistäminen

Hyvinvoinnin edistäminen on tärkeässä asemassa nyky-yhteiskunnassa, jotta ihmisten toimintakyky vahvistuu ja näin voidaan ehkäistä ongelmia (Kananoja, Lähteinen & Marjamäki, 2017, ss. 156–157). Yksi hyvinvoinnin edistämisen keinoista on vahvistaa kansalaisten osallisuutta (Lyytikäinen, Koivisto, Savolainen & Rotko, 2017, s. 7). Hyvinvoinnin edistämällä voidaan saada sosiaali- ja terveyspalveluiden kustannuksia pienemmiksi sekä sosiaalisten- ja terveyserojen kavennus on mahdollista (STM 2019).

Jotta hyvinvoinnin edistäminen toteutuisi, siihen pitää osallistua kuntien lisäksi myös eri organisaatioita, seurakuntia, elinkeinoelämän toimijoita sekä itse kansalaisten tulisi osallistua (Kananoja ym., 2017, ss. 156–

157). Kiilakosken ym. mukaan osallisuuden edistämisellä on merkitys nuorten hyvinvointiin. Kun osallisuutta edistetään, parannetaan sillä nuorten kuulluksi tuleamista. Lisäksi nuoret saadaan kokemaan tärkeäksi osaksi yhteisöä ja yhteenkuuluvuuden tunne kasvaa. (Kiilakoski ym., 2012, s. 253) Yhteisöllisyys on osa osallisuutta, eli koulun yhteisöllisyyteen panostamisella voidaan parantaa nuorten hyvinvointia. Nuorten hyvinvointia edistämällä parannetaan samalla nuorten oppimista. (Christensen, 2020)

2.2.2 Hyvinvointi koulussa

Koulun toimintaa ohjaa Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013, jonka tarkoituksena on oppilaitosyhteisön ja opiskeluympäristön hyvinvoinnin, terveellisuuden ja turvallisuuden edistäminen. Lisäksi laissa on määritelty opiskelijoiden hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen. Oppilaitoksissa tehdään opiskeluhoitosuunnitelma yhteistyössä opiskelijoiden, heidän huoltajien sekä oppilaitoksen henkilöstön kanssa. Opiskeluhoitosuunnitelmassa tulee olla kirjattuna, kuinka opiskelijoita suojataan häirinnältä, kiusaamiselta sekä väkivallalta. Suunnitelmaan tulee myös kirjata ne henkilöt, joiden kanssa tehdään yhteistyötä opiskelijan hyvinvoinnin tukemiseksi.

Opiskeluhoollon tarkoituksena on syrjäytymisen ehkäisy, mielenterveyden edistäminen sekä yksilöllisen ja yhteisöllisen hyvinvoinnin tukeminen. Myös oppimisen tukeminen ja oppimisvaikeuksien tunnistaminen sekä muihin opiskeluun liittyvien ongelmien ehkäisy kuuluu opiskeluhoollon tehtäviin. Oppilas- ja opiskelijahuoltolain 3 ja 4 §:n mukaan ”opiskeluhoolltoa toteutetaan ensisijaisesti ennaltaehkäisevänä koko oppilaisyhteisöä tukevana yhteisöllisenä opiskeluhoolltona” ja siitä on vastuussa koko oppilaitoksen henkilökunta. Toisen asteen opiskelijoiden on mahdollista käyttää opiskeluhoollon kuraattorien ja psykologien palveluita. Palveluiden tarkoituksena on tukea opiskelukykyä, edistää opintojen suorittamista sekä tukea opiskelijoiden kehitystä, toimintakykyä ja mielenterveyttä. (Tamperen kaupunki, n.d.)

Jotta opiskelijat saisivat tarvitsemansa tuen, tulisi opiskeluhoollon palveluiden olla matalan kynnyksen palveluita. Näissä palveluissa tulisi suosia ennaltaehkäiseviä sekä varhaisen puuttumisen malleja. Eettisen perustan muodostavat opiskeluhoollon tietosuoja sekä luottamuksellisuus. Nämä ovat edellytyksiä toiminnan onnistumiseksi. (OPH, 2018)

3 AIEMMAT TUTKIMUKSET

Aikaisempia tutkimuksia osallisuudesta on tehty melko paljon, mutta suurin osa niistä on opinnäytetöitä. Toisen asteen koulutuksiin liittyviä tutkimuksia on vähän, sillä suurin osa tutkimuksista keskittyy peruskouluihin. Valitsimme löytämistämme tutkimuksista kolme eniten opinnäytetyön aiheita ja tutkimuksen kohderyhmän ikäluokkaa vastaavia tutkimuksia, joiden tutkimusongelmat koskivat osallisuutta tai hyvinvointia.

Virtanen (2011) tutki pro gradu -tutkielmassaan yhden Tampereen lukion ja ammattiopiston opiskelijoiden omia käsityksiä ja tietoa erilaisia vaikuttamiskanavista sekä -keinoista. Tutkimuksen tavoitteena oli myös selvittää, miten opiskelijat tulevaisuudessa haluaisivat vaikuttaa. Tulosten mukaan nuoret ovat tietoisia oppilaskuntien hallitusten vaikuttamismahdollisuuksista, mutta heidän tietoutensa muista vaikuttamismahdollisuuksista oli vähäistä. Tutkimukseen osallistuneista opiskelijoista suurin osa kokee opiskelijakuntatoiminnan tarpeettomana eikä heillä ole senkaltaiseen toimintaan kiinnostusta. Kuitenkin ne vastaajat, jotka ovat kiinnostuneita toiminnasta, pitävät vaikuttamista ja asioiden eteenpäin viemistä merkittävänä. Tutkimukseen osallistuneista monet nuoret kokivat, että yhteenkuuluvuuden tunne ja eri ryhmiin kuuluminen on tärkeää ja se tuntuu hyvältä. Mielipiteiden julki tuominen oli heistä tärkeää, ja nuoret kokivat, että he voivat kertoa mielipiteensä opettajille aina tai ainakin välillä. Tulosten mukaan nuoret kykenevät kertomaan kavereilleen mielipiteensä lähes aina. (Virtanen, 2011)

Kakkolan (2014) ammattikorkeakoulun opinnäytetyö käsitteli opiskelijoiden osallisuuden kokemuksia sekä näkemyksiä yhdessä Omnian ammattiopiston toimipisteessä. Osallisuuskyselyssä Kakkolalla oli käytössään vastausasteikko 1-4, 1 merkitsi ei koskaan vastausta ja 4 aina. Vastaajilla oli myös vastausvaihtoehtona En osaa sanoa (EOS). Kakkolan kyselylomakkeessa oli erilaisia väittämiä koskien osallisuuden kokemuksia koulussa. Tutkimustuloksista ilmeni muun muassa seuraavaa: Opiskelijoista 22,92% on valinnut vastausvaihtoehdon 4, eli he ovat sitä mieltä, että opettajat rohkaisevat opiskelijoita aina ilmaisemaan oman mielipiteensä. Vastausvaihtoehdon 3, eli lähes aina, oli valinnut vajaa puolet (43,75 %) vastaajista.

Yhtenä kysymyksenä Kakkolan (2014) tutkimuksessa oli, ovatko opiskelijat osallistuneet johonkin vaikuttamistoimintaan koulussa, kuten tutortoimintaan tai opiskelijahallituksen toimintaan. Tähän kysymykseen yli 70 % vastaajista on vastannut, että eivät ole osallistuneet vaikuttamistoimintoihin. Syitä osallistumattomuudelle suurimmalla osalla oli kiinnostuksen puute. Muita syitä oli tiedon- ja ajanpuute tai se, että he olisivat osallistuneet, mutta kukaan ei ole pyytänyt.

Kakkola (2014) selvitti myös, haluaisivatko vastaajat vaikuttaa opiskeluympäristöönsä. Vastaajista 31,25 % on vastannut vaihtoehdon 3, lähes aina, ja 27,08 % vaihtoehdon 4, aina. Väittämään ”haluan vaikuttaa yhteisiin asioihin koulussani” vastausvaihtoehdon 3, lähes aina, on valinnut 31,25 % kun taas 20,83 % on valinnut vaihtoehdon 4, aina. Kyselylomakkeessa oli mahdollisuus kertoa ehdotuksia, kuinka opiskelijat voisivat koulussa vaikuttaa. Tähän avokysymykseen vastauksiksi tulivat ruoka, retket/matkat ja liikuntatapahtumat, lukujärjestykset sekä koulukiusaaminen. Neljä vastaajaa oli sitä mieltä, että opiskelijoiden ei heidän mielestään tarvitse vaikuttaa mihinkään.

Ammattikorkeakoulun opinnäytetyön Keski-Pohjanmaan koulutusyhtymälle tehnyt Eteläaho (2016) tutki työssään opiskelijoiden osallisuutta ja pyrki löytämään ideoita osallisuuden lisäämiseksi. Tutkimukseen vastasi 71 kolmannen vuosikurssin opiskelijaa. Kyselylomakkeessa oli sekä avoimia että monivalintakysymyksiä. Eteläahon tutkimustulosten mukaan toiminta, johon opiskelijat ovat eniten osallistuneet, on opiskelijoille suunnattuihin kyselyihin vastaaminen. Seuraavaksi eniten ääniä on saanut ryhmäytyminen ja tämän jälkeen tulee jonkin tapahtuman järjestämiseen opilaitoksessa tai asuntolassa osallistuminen. Kyselyyn vastaajista 38 kertoo, että eivät ole osallistuneet minkäänlaiseen toimintaan syistä, että heillä ei ole kiinnostusta, aikaa, ei ole pyydetty mukaan tai he eivät ole kuulleetkaan näistä toiminnoista. Eteläahon tutkimustuloksista käy ilmi, että 20 vastaajaa on sitä mieltä, että heitä kannustetaan erinomaisesti ilmaisemaan oma mielipiteensä, 30 vastaajaa kokee kannustamisen olevan hyvää ja 10 tyydyttävää. Omien asioidensa käsittelyyn yhdeksän vastaajaa kokee voivansa osallistua erinomaisesti, 21 kiitettävästi ja 29 eli suurin osa hyvin. Yhdessä avoimessa kysymyksessä Eteläaho kartoitti vastaajilta, missä asioissa opiskelijoilla tulisi olla mahdollisuus vaikuttaa. Eniten vastauksia on kerääntynyt aiheisiin ruokailu, yleiset säännöt, opintojen sisällöt sekä koulutilat. Mieleisimmäksi tavaksi vaikuttaa suurin osa vastaajista kokee kyselyihin vastaamisen.

4 TUTKIMUKSEN TAVOITE, TARKOITUS JA LÄHTÖKOHTA

Opinnäytetyön tutkimustehtävänä on tarkastella osallisuuden merkitystä opiskelijoiden hyvinvoinnille. Tutkimuskysymyksiksi muotoutuivat seuraavat: Miten osallisuus näyttäytyy opiskelijoiden hyvinvoinnissa? sekä Miten osallisuutta voitaisiin kehittää? Lisäksi tutkimus antaa tietoa myös siitä, millä tavoin osallisuus on osana opiskelijoiden hyvinvointia. Koulun henkilöstö voi halutessaan käyttää opinnäytetyön tuloksia osana osallisuuden ja hyvinvoinnin kehittämistä. Tutkimukseen haetaan näkökulmia niin opiskelijoilta kuin työntekijöiltäkin.

Työelämäyhteistyökumppanina tässä opinnäytetyössä on Tampereen seudun ammattiopiston opiskelijahuolto. Tampereen seudun ammattiopistossa on koulutuksia niin nuorille kuin aikuisillekin, yhteensä opiskelijoita on vuosittain noin 17 000. Toimipisteitä löytyy yhteensä 15 kappaletta kahdeksasta eri kunnasta. (Tredu, 2020) Ammattioppilaitokset ovat merkittävässä roolissa edistämässä kansalaisten hyvinvointia. Opiskelu- huoltoryhmät vastaavat ammattioppilaitosten opiskeluhuollosta. Opiskelu- huoltoryhmään kuuluu tavallisesti kuraattoreita, terveydenhoitajia, opintojen ohjaajia, erityisopettajia sekä oppilaitosten vastaavia henkilöitä. (Wiss ym., 2019)

Opinnäytetyön tekeminen Tampereen seudun ammattiopistolle nousi esiin toisen meistä tehdessä kuraattoriharjoittelun Tredulle. Olimme myös aiemmin yhdessä jo puhuneet siitä, että haluaisimme tehdä töitä tulevaisuudessa nuorten kanssa ja mahdollisesti juuri koulussa. Valitsimme tutkimukseen kaksi toimipistettä, Koivistonkylän sekä Santalahden, jotta saimme erilaisia näkökulmia eri toimipisteiden opiskelijoiden osallisuuden kokemuksista. Tarkoituksena oli ottaa mukaan myös kolmas toimipiste, mutta suurin osa tämän toimipisteen opiskelijoista oli kyselyajankohtana lähtenyt jo harjoitteluun eivätkä he näin olleet enää koulussa.

5 TUTKIMUKSEN TOTEUTUS JA TUTKIMUSMENETELMÄT

Tässä opinnäytetyössä tutkimusmenetelmänä käytetään mixed methods -tapaa. Tuomen ja Sarajärven (2018) mukaan Creswell (2009) on määritellyt mixed methodsin tarkoittavan kvalitatiivisten ja kvantitatiivisten tutkimusmenetelmien kombinaatiota. Tällä menetelmällä voidaan täyttää molempien tutkimusmenetelmien vajavuuksia ja oivaltaa tutkittua ongelmaa enemmän. (Tuomi & Sarajärvi, 2018, luku 2, kappale 5) Kvalitatiivisella tutkimusmenetelmällä saimme avoimilla kysymyksillä opiskelijoiden omaa vapaata pohdintaa aiheesta. Kvantitatiivisella tutkimusmenetelmällä saimme määrällisiä vastauksia kysymyksiin, joissa halusimme vertailla tutkimustuloksia, esimerkiksi millä tavoin opiskelijat ovat kiinnostuneita osallistumaan koulun eri toimintoihin. Nämä molemmat tutkimusmenetelmät valikoituivat sen perusteella, että saimme mahdollisimman laajat ja todenmukaiset tutkimustulokset. Ajattelimme, että vain avoimilla kysymyksillä emme olisi saaneet niin kattavaa tutkimustulosta, sillä nuorten opiskelijoiden mielenkiinto vastata pelkkiin avoimiin kysymyksiin voi nopeasti kadota, kun taas pelkillä monivalintakysymyksillä vastaukset eivät välttämättä olisi olleet niin syvällisiä.

5.1 Kvalitatiivinen ja kvantitatiivinen tutkimus

Kvalitatiivisella tutkimusmenetelmällä tavoitellaan tutkittavan kysymyksen ratkaisemista. Laadullista tutkimusmenetelmää tulee käyttää, kun tutkittavasta aiheesta tiedetään vähän ja tutkimuskysymykset eivät ole yksityiskohtaisia. Tällä tutkimusmenetelmällä voidaan saavuttaa tarkkoja näkökulmia tutkittavaan aineistoon, mutta menetelmää ei tule yleistää kuitenkaan jokaiseen tilanteeseen sopivaksi, sillä tulokset saattavat päteä vain otettuun otantaan. Kvalitatiivinen tutkimus ei ole lukuihin ja tilastoihin perehtyvä tutkimus, vaan siinä tavoitellaan tutkittavan ongelman hahmottamista ja oivaltamista, sanojen ja virkkeiden avulla. Kanasen (2017) mukaan Creswell (2007) määrittelee kvalitatiiviselle tutkimukselle tunnusomaisiksi ominaisuuksiksi esimerkiksi, että tutkimus toteutetaan oikeassa ympäristössä sekä aineiston keruu tapahtuu vuorovaikutussuhteessa. Aineistonkeruumenetelmä-kappaleessa kerromme tarkemmin, kuinka tutkimus toteutettiin. Creswell määrittää myös laadullisen tutkimuksen ominaisuudeksi myös aineiston monilähteisyyden, eli aineiston tulisi sisältää haastatteluja, tekstiä sekä kuvia. Tutkimuksen tarkastelussa huomio kiinnittyy tutkittavien, eli tässä tapauksessa opiskelijoiden ja henkilöstön omiin näkemyksiin ja kokemuksiin osallisuuden merkityksestä. Tutkimuksen tavoitteena on luoda selkeä käsitys tutkittavasta aiheesta. (Kananen, 2017, ss. 32–35, 38)

Kvantitatiivisella tutkimusmenetelmällä tarkastellaan tutkittavaa ilmiötä erilaisten tilastojen ja lukujen avulla. Kvantitatiivista menetelmää voidaan käyttää suurelle joukolle ihmisiä, esimerkiksi 50 ihmisestä ylöspäin. (Foolproof, n.d.) Tässä opinnäytetyön tutkimuksessa tutkittavana ilmiönä on opiskelijoiden kokema osallisuus ja hyvinvointi koulussa. Heikkilän (2014) mukaan kvantitatiivisella tutkimuksella voidaan saada vastauksia kysymyksiin missä, mikä, kuinka usein ja kuinka paljon. Tällä tutkimusmenetelmällä ei saada välttämättä vastausaineiston perusteella syitä asioille, vaan se näyttää vastaajien kokeman sen hetkisen tilanteen tutkittavassa ilmiössä. (Heikkilä, 2014) Aineistosta voidaan tämän jälkeen tehdä päätelmiä vastausten perusteella. Nämä kaksi tutkimusmenetelmää, kvalitatiivinen ja kvantitatiivinen, ovat tehokkaita käyttäessä yhdessä. (SurveyMonkey, n.d.)

5.2 Aineistonhankinta kyselylomakkeella

Kvantitatiivisen tutkimuksen tavanomaisin aineiston kerääminen tapahtuu kyselylomakkeella. Kyselylomakkeen käytön vaarana kuitenkin on vastaajien vastaamattomuus kysymyksiin. (Vilka, 2015) Kyselylomake on helppo ja nopea tapa saada niin määrällistä kuin myös laadullistakin tietoa suurelta joukolta ihmisiä. Tärkeää lomakkeen suunnittelussa on huomioida sen pituus, rakenne sekä kysymyksien selkeys. (Opintokeskus Sivis, n.d.)

Tehokkuuden takia päädyttiin Webropol-kyselylomakkeeseen, sillä näin saatiin mahdollisimman suuri otanta. Opiskelijoille suunnattujen kyselylomakkeiden täyttämisen toteutettiin opiskelijoiden koulupäivän aikana. Koimme oman läsnäolon olevan hyvin tärkeää kyselylomakkeen täytön aikana sekä sen vaikuttavan positiivisesti aineiston määrälliseen saantiin. Kyselylomakkeen täytön aikana meillä oli mahdollisuus selventää laadittuja kysymyksiä opiskelijoille, mikäli siihen oli tarvetta. Kyselylomakkeen toteuttamisen aikatauluista sovittiin kuraattorien kanssa. Opiskelijoille korostettiin vastausten olevan nimettömiä ja vastaamisen olevan vapaaehtoista.

Opiskelijoiden kyselylomake oli puolistrukturoitu (Liite 1), sillä käytimme sekä avoimia kysymyksiä että monivalintakysymyksiä (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara, 2009, ss. 193–199). Kyselylomake toteutettiin kyselytyökalun avulla. Kyselylomakkeessa otettiin huomioon selkeys ja laajuus, jotta opiskelijoilla pysyi mielenkiinto vastata huolellisesti kysymyksiin. Myös osallisuuden käsitteen avaaminen oli merkityksellistä. Tällä halusimme jokaisen vastaajan ymmärtävän mitä tutkimme. Henkilöstön Webropol-kyselylomake (liite 2) sisälsi avoimia kysymyksiä.

Testasimme kyselylomaketta ja sen toimivuutta sosionomiopiskelijoilla etukäteen, ennen kuin lähdimme toteuttamaan kyselylomakkeita Tredun toimipisteille. Tällä halusimme saada varmistuksen, että kyselylomakkeemme oli selkeä ja jokainen kysymys ymmärrettävä. Tiedustelimme testaajilta myös, oliko kyselylomakkeen pituus sopiva vai kokivatko he sen täyttämisen liian raskaaksi. Henkilökunnan kyselylomake oli avoin kyselylomake. Tämäkin kyselylomake toteutettiin kyselytyökalun avulla. Lähetimme internet-linkin kyselylomakkeeseen kuraattoreille, joita pyysimme lähettämään linkkiä edelleen muulle henkilökunnalle.

5.3 Analyysimenetelmänä teemoittelu

Kerättyämme tutkimusaineiston lähdimme tutkimaan erilaisia analysoinnin menetelmiä. Aineiston analyysimenetelmäksi valikoitui teemoittelu, sillä tutkimuksen aiheena on kaksi pääteemaa, osallisuus ja hyvinvointi. Nämä kaksi aihetta toistuvat tutkimusaineistossa. Näitä teemoja lähdimme esittämään teemoittain tutkimustuloksissa sekä johtopäätöksissä.

Teemoittelulla etsitään tutkimusaineistosta pääaiheet, jotka ovat olennaisia tutkittavan ongelman kannalta. Aineiston tuloksia esittäessä voidaan raportoinnin yhteydessä käyttää myös suoria lainauksia vastaajien vastauksista. Nämä suorat lainaukset ovat hyvä todiste aineiston olemassaolosta mihin analyysi lukeutuu. Kuitenkin suoria lainauksia käytettäessä pitää tarkkaan harkita, ovatko ne tarpeellisia. (Saaranen-Kauppinen & Puusniekka, 2006b) Teemoiksi tulee ottaa niitä aiheita, jotka tulevat aineistossa useimmin näkyväksi jossakin muodossa. Kun teemat ovat muodostettu, niitä aletaan tarkastella yksityiskohtaisemmin. (KAMK, n.d.)

Teemoittelun apuna voidaan käyttää kvantifiointia, eli jonkin määrän laskemista, esimerkiksi taulukoiden avulla. Taulukoiden avulla voidaan havainnollistaa tutkimustuloksia. Taulukoista tulee kuitenkin tulla ilmi, mitä siinä lasketaan ja minkälainen merkitys laskutuloksella on. (Saaranen-Kauppinen & Puusniekka, 2006a) Tässä tutkimuksessa on käytetty sekä laadullista että määrällistä menetelmää. Laadullinen osa, kuten kysymysten avoimet vastaukset sekä henkilöstölle lähetetty avoin kyselylomake, on teemoiteltu aiheiden mukaan tuloksissa. Määrällisessä osassa käytettiin teemoittelun lisäksi taulukointia apuna havainnollistamaan tuloksia.

5.4 Tutkimuksen eettisyys ja luotettavuus

Opinnäytetyö on laadukkaasti toteutettu tutkimus, sillä se noudattaa hyvää tieteellistä käytäntöä. Tutkimukseen osallistujat saivat itse päättää haluavatko osallistua tutkimukseen sekä heille kerrottiin opinnäytetyöstä, sen tietoperustasta ja mihin aineistoa on tarkoitus käyttää. Näin osallistujat ymmärsivät minkälaiseen tutkimukseen he ovat osallistumassa. (Ks. Hirsjärvi ym., 2009, ss. 23–25)

Kyselylomakkeesta saatujen vastauksien todellisuutta voi heikentää se, että vastaajat ymmärtävät kysymykset eri tavoin kuin tutkija on ne tarkoittanut (Hirsjärvi ym., 2009, ss. 231–232). Tämän vuoksi pyrimme selkeisiin kysymyksiin, jotta säästyisimme väärinymmärryksiltä. Vastaajien kiinnostus kyselyä kohtaan on voinut vaikuttaa tutkimustuloksiin.

Tutkimuslupa on asianmukaisesti anottu etukäteen Tampereen kaupungilta, jonka liitteenä oli myös tutkimussuunnitelma. Lähetimme suunnitellut tutkimuskysymykset sekä opiskelijoille suunnatun kyselylomakkeen etukäteen opiskelijahuollon päällikölle. Tällöin hänellä oli mahdollisuus antaa kehitysehdotuksia tai toiveita koskien kyselylomaketta.

Kyselyt toteutettiin Tredun toimipisteillä atk-luokissa, joiden valkotauluille kirjoitettiin kyselylomakkeen internetosoite. Vastaajille kerrottiin tarkemmin tutkimuksestamme, sen merkityksestä ja siitä, miten heidän vastauksensa käsitellään. Tutkimustulosten vastauksia pääsee lukemaan vain tutkijat. Kyselylomakkeiden vastaukset tuhotaan oikeaoppisesti, kun opinnäytetyö on saatu valmiiksi. Vastaajia oli yhtäaikaaisesti useampi, joten vastauksista ei selviä, kuka on vastannut mitään. Kyselylomakkeet teetettiin ilman henkilötietoja, eli vastauksista ei käy ilmi henkilön identiteetti, ikä tai sukupuoli. Näillä tiedoilla ei ole tutkimuksen tuloksien kannalta merkitystä.

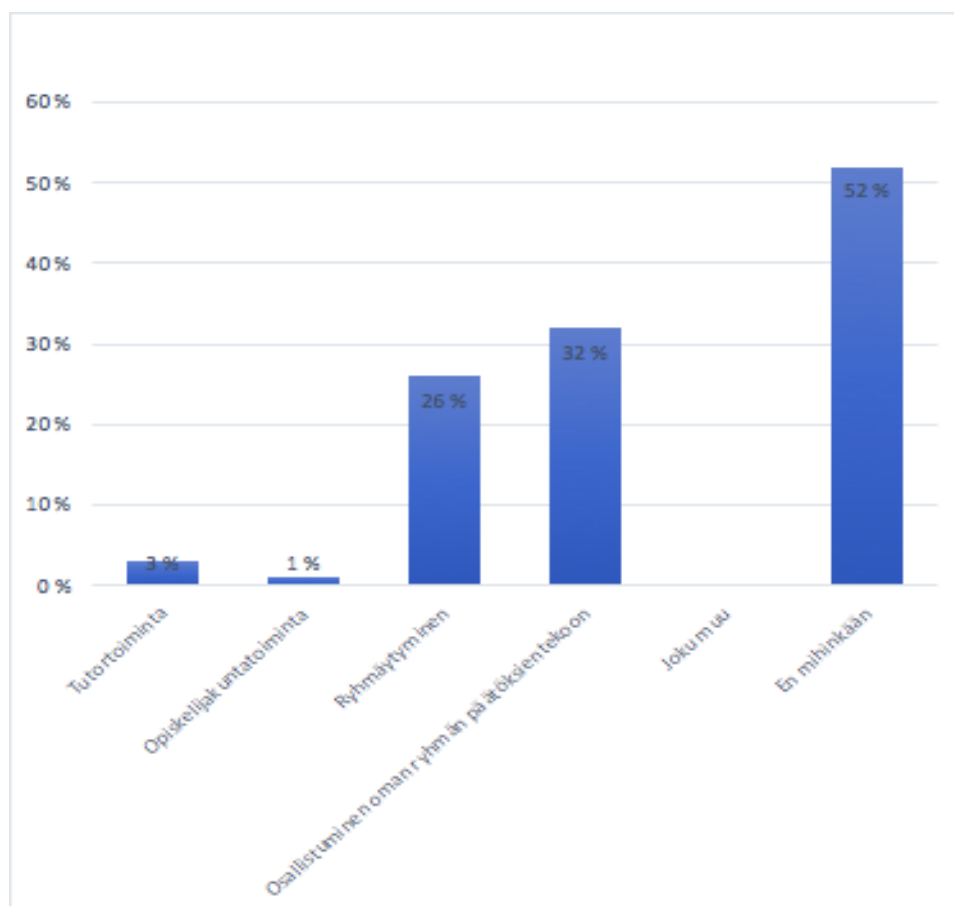
6 TUTKIMUSTULOKSET

Kyselyyn vastasi yhteensä 77 opiskelijaa, joista ensimmäisen vuoden opiskelijoita oli 58, toisen vuoden opiskelijoita 18 ja yksi kolmannen vuoden opiskelija. Kysely toteutettiin Tampereen seudun ammattiopiston Koivis-
tontien ja Santalahden toimipisteillä. Vastaajista 31 opiskeli sosiaali- ja ter-
veysalaa, 18 henkilöä rakennusalaan, 17 henkilöä tekstiili- ja muotialaa sekä
11 henkilöä matkailualaa.

Lähetimme henkilökunnalle kuuluvan Webropol-kyselylomakkeen linkin
opiskeluhuollon henkilöstölle, joita pyysimme jakamaan kyseistä linkkiä
muulle henkilökunnalle. Kysely oli avattu 30 kertaa, vastauksia saimme kui-
tenkin 10 kappaletta. Vastaajista kahdeksan oli opettajia, yksi opiskelu-
huollon jäsen ja yksi ei ollut määritellyt työnkuvaansa.

6.1 Opiskelijoiden osallisuus

Koulun toimintoihin osallistumisesta, 48 opiskelijaa vastasi osallistuneensa
johonkin toimintaan opiskeluiden aikana. Näistä suosituin osallistumis-
muoto oli osallistuminen oman ryhmän päätöksen tekoon (n=25). Muita
osallistumismuotoja olivat ryhmäytyminen (n=20), tutortoiminta (n=2)
sekä opiskelijakuntatoiminta (n=1). Loput vastaajista (n=40) ei ole osallis-
tunut mihinkään osallisuuteen liittyvään toimintaan koulussa. (Kuva 3.)

Kuva 3. Kysymys nro 4: Oletko osallistunut johonkin seuraavista toiminnoista?

Syitä osallistumattomuuteen vastaajat perustelivat ajan, kiinnostuksen, motivaation tai jaksamisen puutteet osallistua toimintoihin. Muuna syynä mainittiin se, että opiskelut, työ tai vapaa-aika vie suurimman osan päivästä, joten osallistuminen toimintaan ei kiinnosta. Opiskelijat, jotka eivät ole vielä osallistuneet toimintoihin mutta haluaisivat osallistua, ovat kiinnostuneita tutortoiminnasta, ryhmäytymisestä sekä oman ryhmän päätöksien tekoon osallistumisesta. Yksi vastaajista oli sitä mieltä, että hän haluaisi mielellään osallistua kaikkeen mikä auttaa opiskeluissa, mutta koululla ei ole tällaisista toiminnoista kerrottu riittävästi, eikä hänen mukaansa kukaan tiedä, miten toimintaan voisi osallistua.

Opiskelijoiden osallisuuden kehittämisestä koulussa 77 vastaajasta vain kolme oli sitä mieltä, että opiskelijoiden mahdollisuus osallisuuteen on hyvää. Vastaajista monet toivovat osallisuuden kehittämiseen erilaisia kyselyitä. Kyselyiden avulla opiskelijat haluavat, että heidän mielipiteensä, ajatuksensa ja ideansa tulevat esille ja otetaan huomioon. Lisäksi vastauksista nousee esiin opiskelijoiden halu vaikuttaa. He toivovat mahdollisuutta päätösten tekoon, vaikutusvaltaa esimerkiksi projektitöihin sekä omien mielipiteiden, ideoiden ja palautteiden esittämiseen. Myös kouluympäristöön vaikuttaminen koetaan tärkeäksi. Erilaisia tapahtumia kaivataan enemmän. 33 opiskelijaa ei osannut kertoa osallisuuteen liittyviä kehittämisideoita.

Luokassa kaikki eivät välttämättä ole avoimia, sosiaalisia, puheliaita, rehellisiä ja kaverillisia kaikkia kohtaan, niin olisi parempi, jos enemmän kyseltäisiin mielipiteitä ja ajatuksia ihan yksilöllisesti. Monesti sellaiset muutaman henkilön liittoumat jyräävät muitten mielipiteet nurin, ja pidemmän päälle se vähentää mielipiteiden julkistamista ja aloitteiden tekoa merkittävästi.

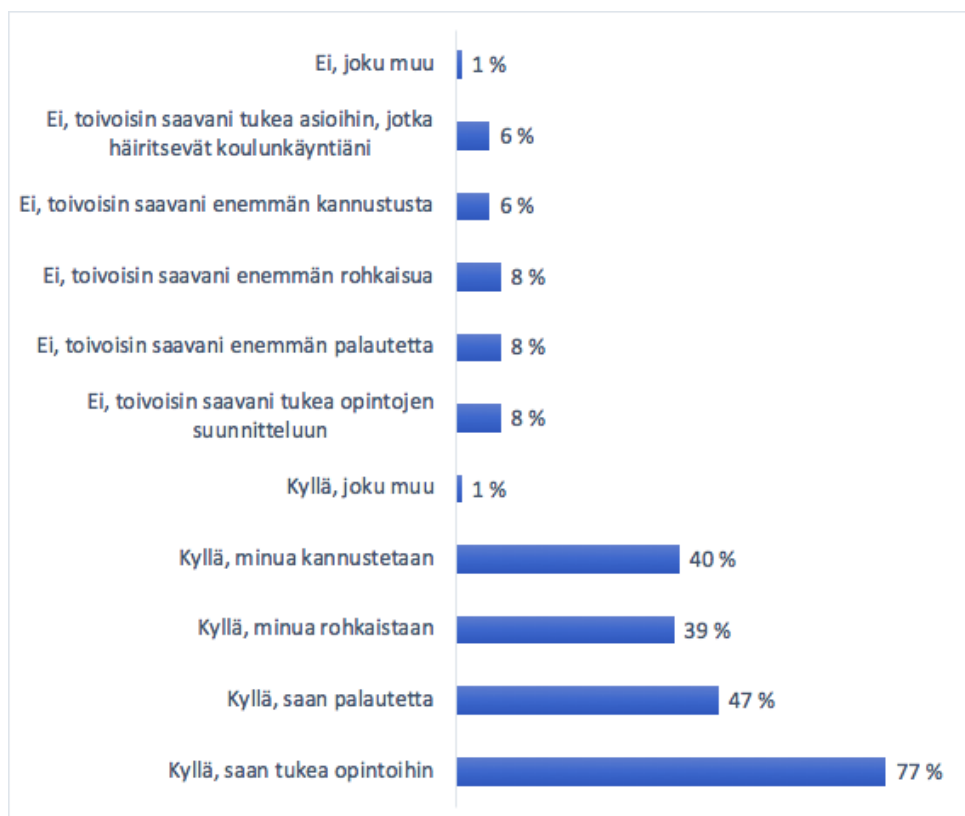
Opiskelijat kokevat vaikuttamismahdollisuudet hyväksi, kun on kyseessä kouluyhteisön kehittäminen. Vastaajista huomattava osa (n=47) vastasi, että heillä on mahdollisuus tuoda omia mielipiteitä esille, ja kahdeksan vastaajaa kertoi, että heidän ideoitaan lähdetään viemään eteenpäin. Kolmen vastaajan mielestä he voivat vaikuttaa kouluyhteisön kehittämiseen kokouksissa, kyselyillä sekä positiivisuudellaan. Vastausvaihtoehdon "En, mielipiteitäni ja kehittämisideoitani ei kuulla", valitsi 22 henkilöä. Kahden opiskelijan mielestä he eivät myöskään voi vaikuttaa, ja toinen kertoi perusteluksi:

No tässä on muutto tulossa joten kaikki ideat on turhia sen suhteen kun ei tätä koulua enää tarvittaessa ole.

Opiskelijoista suurin osa (n=64) kokee, että he voivat vaikuttaa omiin opintoihinsa. Vaikuttamismahdollisuuksiksi he kertovat oman aktiivisuuden

sekä avoimen kommunikoinnin opettajien kanssa. Vastaajista osa (n=12) ei kokenut voivansa vaikuttaa opintoihin, mutta heistä kahdeksan tahtoi vaikuttaa. Perusteluina vaikuttamiselle ovat esimerkiksi kiinnostus oman itsensä kehittämiseen monipuolisesti sekä lähiopetustuntien lisääminen.

Selvitettäessä, saavatko opiskelijat tarpeeksi tukea opiskeluiden suorittamiseen ja millaista tukea on saatavilla, suurin osa vastaajista valitsi jonkin kyllä-vaihtoehtoista (N=157). Ei-vastauksia oli yhteensä huomattavasti pienempi määrä (n=29). (Kuva 4.)

Kuva 4. Kysymys nro 8: Saatko tarpeeksi tukea opiskeluiden suorittamiseen? Valitse yksi tai useampi.

Mielipiteiden kuulemisesta vastaajat ovat sitä mieltä, että heitä kuullaan (n=54). Vain muutaman mielestä he eivät tule kuulluksi. Osa vastaajista kokee, että heidän mielipiteitensä kuullaan oman ryhmän keskuudessa, mutta koko koulua koskeviin asioihin yksittäiset opiskelijat eivät koe voivansa vaikuttaa. Kuitenkin opiskelijoista muutama (n=3) sanoo opettajien antavan heille mahdollisuuden tulla kuulluksi oppitunneilla, esimerkiksi he voivat vaikuttaa yksittäisten oppituntien sisältöihin sekä opiskelutapoihin. Yksi kyselyyn vastanneista on sitä mieltä, että olisi hyvä parantaa kommunikointia ja tehostaa tiedon jakamista.

Opiskelijoiden mielestä heidän tulisi voida vaikuttaa kokonaisvaltaisesti omaan opiskeluunsa. Tähän he mainitsevat esimerkeiksi opintojen etene-
misen ja suunnittelun sekä tuntityöskentelyn toteutustapoihin vaikuttami-
sen. Vastaajat haluaisivat vaikuttaa myös erilaisiin tapahtumiin sekä niiden

suunnitteluun. Kyselyihin vastanneita opiskelijoita koskee aiemmin tutkimuksessa mainittu muutto. Tähän liittyen muutama opiskelija mainitsi, että heidän täytyisi voida vaikuttaa tulevaan muuttoon ja sen suunnitteluun. Myös kouluympäristöön ja opiskeluviihtyvyyteen opiskelijat toivovat voivansa vaikuttaa. Näihin vastaajat eivät esittäneet tarkempia esimerkkejä. Lisäksi koulupäivien pituudet ja ajat sekä vaikuttaminen omiin työharjoittelupaikkoihin on mainittu vastauksissa.

Tilojen viihtyvyyteen, opiskelujen muotoon (lukuisat opintopolut ovat MAHTAVA uudistus).

kaikkein mikä siihen opiskeluun kuuluu ja siihen että voi antaa oman kannan koko koulua koskevista asioista ennen kuin ne on jo valmiiksi päätetty

6.2 Opiskelijoiden hyvinvointi

Suurimmiksi hyvinvointiin vaikuttaviksi tekijöiksi kouluympäristössä vastaajat mainitsivat vuorovaikutuksen muiden opiskelijoiden kanssa (n=60) sekä toimivan ja viihtyisän opiskeluympäristön (n=57). Muita tärkeitä tekijöitä ovat vuorovaikutus koulun työntekijöiden kanssa (n=45), turvallinen opiskeluympäristö (n=42), erilaiset tapahtumat (n=26) sekä mahdollisuus osallistua tapahtumien suunnitteluun ja/tai toteuttamiseen (n=16). Lisäksi hyvinvointiin vaikuttavat vastaajien mukaan oma asenne ja positiivisuus, sekä muiden loukkaava ja häiritsevä käytös.

Jotta hyvinvointi kouluympäristössä paranisi, opiskelijat toivoivat avointa kommunikointia niin opiskelijoiden kuin opettajien välillä. Myös kohtelias ja ystävällinen ilmapiiri nousi vastauksista esille. Suurin osa vastaajista ei kuitenkaan osannut kertoa, kuinka he voisivat vaikuttaa hyvinvoinnin parantamiseen.

Kysyttäessä, vaikuttaako opiskelijoiden osallisuus heidän hyvinvointiinsa, vastaajista kolme neljästä (78 %) vastasi sen vaikuttavan. Perusteluiksi he kertoivat tuntevansa olevan osa ryhmää ja kokonaisuutta. Osallisuus tuo myös hyvää mieltä. Lisäksi viihtyvyys on mainittu yhtenä hyvinvoinnin tekijänä.

Omalla panoksella vaikutan ryhmän toimimiseen ja luotettavan ja turvallisen opiskeluilmapiirin rakentamiseen. Silloin on helpompi itsekkin opiskella.

Vastaajat kertoivat, että jos heidän mieltään painaa jokin kouluun liittyvä asia, he menisivät juttelemaan siitä mieluiten opettajalle (n=47). Opinto-ohjaaja (n=27), kuraattori (n=25) sekä terveydenhoitaja (n=25) olivat seuraavia mahdollisuuksia keskustelulle. Psykologi oli koulun henkilökunnasta vähiten mieluisa keskustelukumppani (n=19). Kuitenkin osa opiskelijoista

(n=13) oli vastannut vastausvaihtoehdoksi joku muu. Heistä kahdeksan kertoi puhuvansa mieluiten kaverille, neljä perheenjäsenelleen.

Kysyttäessä opiskeluhuollon palveluiden käyttämisestä, suurin osa (n=46) vastaajista ei ole kokenut tarvetta näille palveluille. Opiskeluhuollon palveluita vastaajista on käyttänyt 28 henkilöä. Yksi vastaajista kokee tarvitsevänsä apua vaikka ei ole palveluita käyttänyt, ja kaksi vastaajaa saa apua muualtakin.

6.3 Osallisuus ja hyvinvointi henkilöstön näkökulmasta

Henkilöstön näkemys opiskelijoiden osallisuudesta ja sen mahdollisuuksista oli lähes kaikkien vastaajien mielestä suhteellisen hyvä. Näistä vastauksista ilmenee, että opiskelijat pystyvät vaikuttamaan omiin opintoihinsa omien kykyjensä ja osaamisensa perusteella. Oman kiinnostuksen mukaan opiskelijoilla on mahdollisuus osallistua esimerkiksi opiskelijakunnan toimintaan sekä tuutorointiin.

Osallisuus syntyy osallistumisesta. Osa opiskelijoista on aktiivisia ja osallistuu oppitunneilla, ovat aktiivisia oman opiskelunsa koskevan suunnitelman laadintaan ja oman osaamisen arviointiin. Lisäksi osa opiskelijoista osallistuu opiskelijatoimintaan. Osa opiskelijoista on passiivisia sekä tunnilla, että muutoin vaikuttamaan osallisuuteensa, johon osasyynä on mielestäni tiedolliset ja taidolliset puutteet

Yksi vastaajista näkee opiskelijoiden osallisuuden heikkona, sillä heitä ei oteta päätöksentekoon mukaan. Toinen vastaaja kokee opiskelijoiden osallisuuden sekä hyväksi että katastrofaalisen huonoksi. Tämän hän perustelee sillä, että opiskelijoilta puuttuu perustavat metakognitiot siinä määrin, että opiskelijat selviytyisivät lisääntyneestä osallisuudesta. Vastaajan mukaan koululla ei ole myöskään mahdollisuuksia antaa riittävää tukiapanosta opiskelijoille, vaan toimitaan reformin perusajatuksen mukaan, eli opiskelu tapahtuu pääosin työpaikoilla.

Kyselylomakkeen viimeisessä kysymyksessä selvitettiin henkilökunnan omaa kokemusta siitä, onko heidän työskentelyllään merkitystä opiskelijoiden osallisuudessa ja hyvinvoinnissa. Kaikki vastaajista olivat sitä mieltä, että he voivat vaikuttaa omalla työskentelyllään näihin asioihin. Neljä vastaajista kertoi, että osallistaa opiskelijat niin toiminnan suunnitteluun kuin tuntityöskentelyynkin. Muita merkityksellisiä osallisuuden ja hyvinvoinnin edistämisen keinoja ovat vastaajien mukaan opiskelijoiden kannustaminen, kuunteleminen ja innostaminen. Yksi vastaajista kertoi, että voi ottaa opiskelijoita opintojensa suunnitteluun mukaan, niin yksilöllisesti kuin ryhmänä. Toinen vastaaja kertoo keräävänsä opiskelijoilta palautetta ja mahdollisuuksien mukaan ottaa palautteet työskentelyssään huomioon.

Uskon, että omalla kannustuksella ja asioiden esiintuomisella voi saada aina jonkun innostettua johonkin tai huomiointi voi lisätä jonkun hyvinvointia.

6.4 Opiskelijoiden ja henkilöstön kehittämisideat

Opiskelijoiden mielestä heidän osallisuuttaan ja hyvinvointia koulumaailmassa voitaisiin kehittää kyselyillä, jolloin heidän mielipiteensä tulisivat esiin ja heillä olisi mahdollisuus vaikuttaa asioihin. Lisäksi opiskelijat toivoivat, että heitä otettaisiin mukaan keskusteluihin ja kerrottaisiin tulevista tärkeistä asioista kouluun liittyen, esimerkiksi tulevasta muutosta. Vastauksista nousi esiin näiden lisäksi opiskelijaterveydenhuollon tavoitettavuuden haastavuus. Opiskelijat toivovat laajempaa avointa vastaanottoa, jolloin ajan varaaminen ei olisi pakollista. Myös opiskelijaterveyden palveluista kaivattaisiin enemmän tietoa.

Lisää esim infotilaisuuksia mahdollisista muutoksista. yhteistä tekemistä luokan keskuuteen jotta ryhmähenki paranisi.

Vaikka ryhmätyöskentelyä on painotettu vuosikaudet, niin enemmän pitäisi kuitenkin keskittyä yksilösuorituksiin ja yksilölliseen tukemiseen. Ryhmä on yhtä kuin monta yksilöä. Jos osa ryhmän jäsenistä, tai vaikka kaikki, ovat henkisesti jollain tapaa romuna, niin se romaisuus vaan lisääntyy ja leviää.

Mielestäni kouluterveyden huoltoon pitäisi olla pidempi aika, jolloin ei tarvitse ajanvarausta.

Henkilöstön vastauksissa ei noussut esiin monta yhteneväistä vastausta, kun kysyttiin kuinka opiskelijoiden osallisuutta ja hyvinvointia koulussa voitaisiin kehittää. Hyvinvoinnin kehittämisen ideoita olivat erilaiset yhteiset tapahtumat, hyvinvoinnin tukipalvelut kuten opiskelun tukipalvelut, terveydenhuollon palvelut, oppimisympäristön psyykkinen ja fyysinen turvallisuus sekä viihtyvyys ja positiivinen ilmapiiri.

Erilaiset yhteiset tapahtumat varmasti lisääisivät hyvinvointia. Liian isot oppilaitokset lisäävät vieraantumista, kun ei tunneta toisiaan.

Henkilöstön mielestä opiskelijoiden osallisuutta voitaisiin kehittää teettämällä kyselyjä ja ottamalla mukaan päätöstentekoon ja tiimikokouksiin. Opiskelijat tulisi vastaajien mukaan nähdä aktiivisina toimijoina koulumaailmassa. Vuorovaikutuksen lisääminen opiskelijoiden ja henkilöstön keskuudessa koettiin yhdeksi osallisuuden kehittämiskeinoksi. Osallisuutta voitaisiin tukea esimerkiksi niissä asioissa, joissa opiskelijoilla on valinnan mahdollisuuksia. Opiskelijat otettaisiin mukaan aktiivisina toimijoina ja heidän rooliaan korostettaisiin. Yhden vastaajan mielestä opiskelijoita

tulisi ottaa mukaan lukujärjestystyöhön, sillä opiskelijat itse tietävät, minälaiset opintokokonaisuudet ja päivät edistävät heidän oppimistaan.

Yksi tärkeä tie tähän on opiskelijaryhmät ja opiskelijoiden osallisuus omassa ryhmässään.

Mielestäni osallisuutta pyritään tukemaan koulussa. Sitä voisi lisätä vastuuttamalla enemmän opiskelijoita omista asioistaan. Tätä kuitenkin estää tiedollistaidolliset puutteet. Ne jotka ovat aktiivisia, heidän osallisuutensa mielestäni toteutuu.

7 JOHTOPÄÄTÖKSET

Tutkimuksella selvitimme, kuinka osallisuus näyttäytyy osana Tredun opiskelijoiden arkea, sekä millaiseksi henkilökunta kokee osallisuuden ja sen mahdollisuudet. Opiskelijoiden kiinnostus osallistua koulun eri toimintoihin on melko vähäistä. Esimerkiksi vain yksi kolmesta opiskelijasta oli kiinnostunut osallistumaan oman ryhmän päätöksien tekoon. Opiskelijoista 40 oli vastannut, että ei ole osallistunut mihinkään. Syiksi muun muassa näihin oli vastattu, että heillä ei ole kiinnostusta, aikaa tai jaksamista. Myös Kakkolan (2014) sekä Eteläahon (2016) toteuttamissa opinnäytetyön tutkimuksissa käy ilmi, että opiskelijoilla ei ole aikaa tai mielenkiintoa osallistua koulun mahdollistamiin toimintoihin. Tämän tutkimuksen tulosten mukaan, henkilökunnan mielestä opiskelijoiden osallisuuteen vaikuttavat heidän oma mielenkiintonsa sekä mahdolliset puutteet tiedoissa sekä taidoissa. Voidaan siis todeta, että niin opiskelijat kuin henkilökunta ovat samaa mieltä osallistumattomuuden syistä.

Eteläahon (2016) tutkimuksesta ilmenee kyselyiden olevan mieluisin tapa päästä vaikuttamaan. Sama vaikuttamiskeino esiintyy myös esiin tämän tutkimuksen tuloksissa. Niin henkilökunnan kuin opiskelijoidenkin mielestä erilaisten kyselyiden avulla opiskelijoiden osallisuutta koulussa voitaisiin lisätä. Yhden henkilökuntakyselyn vastauksen mukaan opiskelijoiden mahdollisuudet osallistua päätöksien tekoon on heikkoa. Osa henkilökunnasta on kuitenkin sitä mieltä, että opiskelijoiden ottaminen mukaan päätösten tekoon parantaisi opiskelijoiden osallisuutta. Opiskelijat ovat myös vastanneet toivovansa mahdollisuutta osallistua päätösten tekoon ja vaikuttamiseen.

Opiskelijoiden osallisuus ilmenee mahdollisuutena vaikuttaa kouluyhteisön kehittämiseen (MLL, 2019). Laki Ammatillisesta koulutuksesta (531/2017 § 106) määrittää, että opiskelijoilla tulee olla mahdollisuus kouluyhteisön kehittämiseen ja osallistua koulun toimintaan. Tredun opiskelijoiden vaikuttamismahdollisuudet kouluyhteisöön voidaan nähdä vastausten perusteella hyviksi, sillä vain 24 henkilöä 77 opiskelijasta kokee, että

heillä ei ole mahdollisuuksia vaikuttaa kouluyhteisön kehittämiseen. Nämä opiskelijat kokevat, ettei heidän mielipiteitään tai ideoitaan kuulla. Yksi vastaaja perusteli, että tulevan muuton vuoksi kehittämisideat olisivat turhia. Myös Perunka ja Hoppo (2018) ovat todenneet, että opiskelijoilla tulisi olla mahdollisuus vaikuttaa kouluyhteisöä koskeviin asioihin. Koulutustahon tulisi järjestää keino vaikuttaa.

Tutkimustulosten perusteella niin henkilökunta kuin suurin osa opiskelijoista on samaa mieltä siitä, että opiskelijoilla on mahdollisuus vaikuttaa heidän omiin opintoihinsa Tampereen seudun ammattiopistossa. Näin ajattelee myös suurin osa Keski-Pohjanmaan ammattiopiston opiskelijoista, jonne Eteläaho (2016) toteutti oman tutkimuksensa. Tampereen seudun ammattiopistossa kyselyyn vastaajista 12 ei koe voivansa vaikuttaa opintoihin. Heistä kahdeksan toivoisi mahdollisuutta vaikuttamiseen, sillä he kokevat itsensä kehittämisen tärkeäksi. Voidaan siis ajatella, että mahdollisuudet vaikuttaa omiin opintoihinsa on Tredun Santalahden sekä Koivistonkylän toimipisteillä kunnossa. Näiden edellä mainittujen toimipisteiden opiskelijoista 77 % kokee saavansa myös riittävästi tukea suorittaakseen opintonsa. Palautetta kokee saavansa hiukan alle puolet, rohkaisua ja kannustusta saa noin 40 % vastaajista.

Perungan ja Hapon (2018) mukaan opettajien toiminta, asenne sekä suhtautuminen vaikuttavat opiskelijoiden osallisuuden toteutumiseen. Asenteella he ovat tarkoittaneet sitä, miten opettajat kannustavat ja tukevat opiskelijoita sekä miten opiskelijoita kuullaan. Tutkimusaineistomme perusteella mielipiteiden kuulemisesta 54 opiskelijaa oli sitä mieltä, että heitä kuullaan, varsinkin oman ryhmän keskuudessa. Muutama vastaaja kertoi, että parantamisen varaa kuitenkin olisi muun muassa kommunikoinnin ja tiedon jakamisen parantamisessa. Vehviläinen (2015, s. 56) toteaa myös osallisuuden tarkoittavan, että yksilöllä on mahdollisuus tuoda julki mielipiteitään. Tämän tutkimuksen tulosten perusteella voidaan todeta, että suurin osa opiskelijoista on tyytyväinen kuulluksi tulemisessa. Eteläahon (2016) tutkimukseen vastanneista 71 opiskelijasta 50 kokee kannustamisen oman mielipiteen julki tuomiseen olevan erinomaista tai hyvää, 10 vastaajaa sanoo kannustamisen olevan tyydyttävää.

Opiskelijat haluaisivat vaikuttaa opintojensa etenemiseen ja suunnitteluun sekä kokonaisvaltaisesti omiin opintoihinsa. Lisäksi erilaiset tapahtumat ja niiden suunnittelu koettiin tärkeäksi vaikuttamistavaksi. Myös Eteläahon (2016) tuloksista selviää, että opiskelijat toivovat mahdollisuutta vaikuttaa opintojen sisältöihin. Opiskeluympäristöön vaikuttamisen kokee tärkeäksi myös Kakkolan (2014) teettämän tutkimuksen vastaajat, sillä heistä lähes 60 % haluaa vaikuttaa opiskeluympäristöönsä aina tai lähes aina. Kakkolan tutkimuksessa oli mahdollisuus kertoa omia ehdotuksia, kuinka vastaajat haluaisivat vaikuttaa opiskeluympäristöönsä. Tähän Kakkola sai vastauksiksi muun muassa retket ja matkat, liikuntatapahtumat sekä lukujärjestykseen vaikuttamisen.

Opiskelijoiden mielestä hyvinvointiin vaikuttavat eniten vuorovaikutus muiden opiskelijoiden ja henkilökunnan keskuudessa sekä toimiva, viihtyisä ja turvallinen oppimisympäristö. Turvallinen opiskeluympäristön luominen hyvinvoinnin edistämiseksi on määritetty myös Oppilas- ja opiskeluhuoltolaissa (1287/2013 § 2). Tutkimustulosten perusteella tapahtumat, niiden suunnittelu ja toteuttaminen sai huomattavasti vähemmän ääniä. Tästä voidaan päätellä, että opiskelijoille on tärkeämpää arjen toimivuus ja turvallinen sekä mieleinen toimintaympäristö kuin erilaiset tilaisuudet ja tapahtumat.

Tutkimukseen vastaajista kolme neljästä oli sitä mieltä, että osallisuus vaikuttaa heidän hyvinvointiinsa. Gretchel ja Kiilakoski (2012, s. 253) ovat todenneet osallisuudella olevan merkitystä koettuun hyvinvointiin. Heidän mukaansa osallisuuden edistämällä parannetaan kuulluksi tulemistä. Nuoret kokevat olevansa osa yhteisöä. Osallisuuden kokemus kasvattaa myös yhteenkuuluvuuden tunnetta. Christenseninkin (2020) mukaan opiskelijoiden hyvinvointia voidaan kasvattaa panostamalla koulun yhteisöllisyyteen. Kun hyvinvointi lisääntyy, nuorten oppiminenkin parantuu.

Etelä-Karjala.fi teetti vuonna 2019 nuorille vaikuttamiskyselyn, johon saatiin vastaajia yhteensä 1728. Vastaajat olivat ikäluokiltaan 13–18-vuotiaita. Kyselyn tuloksista ilmeni nuorten toivovan helpompaa pääsyä kuraattorien ja kouluterveydenhoitajien vastaanotolle. Nuoret toivoivat myös enemmän tietoa koulujen terveystilanteista sekä kuraattorien ja kouluterveydenhoitajien olevan runsaammin arjessa läsnä. He voisivat esimerkiksi useammin käydä esittelytymässä ja kertomassa palveluiden saavutettavuudesta nuorille. Nämä tutkimustulokset ovat samankaltaisia kuin meidän tutkimuksemme tulokset. OPH:n (2018) mukaan opiskeluhuollon palveluiden tulisi olla matalan kynnyksen palveluita, joissa suositaan varhaisen puuttumisen malleja ja työskentely olisi ennaltaehkäisevää. Tredun opiskelijat kertovat palveluiden saatavuuden olevan haastavaa ja tietoa näistä toivotaan enemmän. Opiskelijat kertovat myös tarpeesta laajemmille aikaikkunoille, jolloin ei tarvitsisi varata aikoja etukäteen. Opiskelijat olivat vastanneet opettajan olevan mieluisin ihminen, jonka kanssa he menisivät juttelemaan kouluun liittyvissä asioissa. Tämän jälkeen tuli opinto-ohjaaja, jonka jälkeen kolmanneksi mieluisin oli kuraattori. Pohdimme, voiko tähän tulokseen vaikuttaa juuri opiskeluhuollon palveluiden haastava saatavuus ja tietämättömyys palveluista.

Lisäksi opiskelijat toivoivat, että heitä otettaisiin mukaan keskusteluihin ja kerrotaisiin tulevista tärkeistä asioista kouluun liittyen, esimerkiksi tulevasta muutosta. Vastauksista ilmeni näiden lisäksi opiskelijaterveydenhuollon tavoitettavuuden haastavuus. Opiskelijat toivovat laajempaa avointa vastaanottoaikaa, jolloin ajan varaaminen ei olisi pakollista. Opiskelijaterveyden palveluista kaivattaisiin myös enemmän tietoa.

8 POHDINTA

Opinnäytetyön tavoitteena oli selvittää opiskelijoiden ja henkilöstön näkemyksiä opiskelijoiden osallisuudesta ja sen yhteydestä heidän hyvinvointiinsa. Lisäksi etsittiin kehittämisideoita, miten osallisuutta voitaisiin lisätä koulussa. Mielestämme näihin kysymyksiin saatiin vastauksia. Halusimme perehtyä nuorten osallisuuteen sekä hyvinvointiin, sillä olemme kiinnostuneita työskentelemään tulevaisuudessa nuorten parissa sekä mahdollisesti koulumaailmassa. Saimme kyselyyn suhteellisen hyvän määrän vastauksia, mutta vastauksiin olisimme kaivanneet hieman syvällisempää pohdintaa, jotta tutkimuksesta olisi saatu mahdollisesti vielä kattavampi. Haastatteleamalla opiskelijoita tämä olisi voinut onnistua, mutta tällöin emme olisi saaneet niin monen opiskelijan ääntä kuuluviin.

Opinnäytetyön prosessin yksi tarkoituksista oli ymmärtää ja nähdä, kuinka opiskelijoita todellisuudessa osallistetaan sekä miten opiskelijat kokevat osallisuuden vaikuttavan hyvinvointiinsa. Analysoitaessa tutkimustuloksia opiskelijoiden kiinnostamattomuus koskien heidän osallisuuttaan ei tullut yllätyksenä, mutta se, että vain kolmen vastaajan mielestä osallisuus on kunnossa, oli yllättävää. Voisi kuvitella, että jos ei ajatella osallisuuden olevan kunnossa, haluttaisiin siitä ja sen kehittamisestä olla kiinnostuneita. Vaikka opiskelijoilla ei ole kiinnostusta osallisuuteen, käy vastauksista ilmi, että heitä kuullaan ja he pystyvät vaikuttamaan kouluun liittyviin asioihin, mikä on hyvin tärkeää ajatellen opiskelijoita. Lisäksi tutkimustuloksia analysoitaessa ymmärsimme paremmin, mitä nuoret kaipaavat koulumaailmaan ja millaisista asioista he ovat kiinnostuneita. Nuoret ovat esimerkiksi kiinnostuneita hyvästä vuorovaikutuksesta sekä toimivasta ja turvallisesta opiskeluympäristöstä.

Yli puolet vastaajista (52 %) vastasi, etteivät he ole osallistuneet mihinkään koulun toimintoihin, kuten ryhmäytymiseen tai oman ryhmän päätöksen tekoon. Vastausten perusteella opiskelijoilla ei ole ollut aikaa tai kiinnostusta. Tätä kysymystä jäimme pohtimaan tuloksia analysoitaessa. Mikä osallistumattomuuteen voisi olla perimmäisenä syynä? Oletamme, että jokaisella opiskelijalla on varmasti oma mielipide esimerkiksi päätösten teossa. Vai voiko olla niin, etteivät opiskelijat ole ymmärtäneet kysymystä oikein? Voiko olla myös niin, että he eivät muista, minkälaisia erilaiset ryhmäytymistoiminnot voivat olla? Lisäksi pohdimme, ovatko opiskelijat ymmärtäneet osallisuuden merkityksen oikein. Osallisuus ei ole vain päätöksentekoa ja erilaisiin kokouksiin osallistumista, vaan osallisuus voi näytettyä esimerkiksi juuri ryhmäytymistoimintoina tai tapahtumiin osallistumisena. Vain 20 opiskelijaa valitsi ryhmäytymis-vastausvaihtoehdon kysymyksessä 4: oletko osallistunut johonkin seuraavista toiminnoista.

Jotta osallisuus näkyisi kokonaisvaltaisesti opiskelijoiden opinnoissa, heitä tulisi laajasti osallistaa omien opintojensa suunnitteluun sekä esimerkiksi tapahtumien ja opiskeluympäristön suunnitteluun ja toteuttamiseen.

Mielestämme olisi myös tärkeää ottaa huomioon opiskelijoiden eri oppimistyyliä ja antaa heille mahdollisuus erilaisiin työskentelytapoihin. Kainulainen ym., (2018, s. 81) ovat todenneet kuulluksi tulemisen ja vaikuttamismahdollisuuksien olevan tärkeää osallisuuden kokemisessa. Laki ammatillisesta koulutuksesta (531/2017 § 106) myös määrittää, että opiskelijoiden tulisi voida vaikuttaa toiminnan kehittämiseen ja heitä koskeviin päätöksiin.

Henkilöstölle suunnatussa kyselyssä ei tullut yhteneviä vastauksia osallisuuden ja hyvinvoinnin kehittämiseen. Mielestämme tässä olisi hyvä kehittämisen kohde, jotta voitaisiin luoda yhteinen suunnitelma siitä, miten ammattiopistossa edistetään opiskelijoiden osallisuutta ja hyvinvointia. Tämä opinnäytetyö antaa joitakin kehittämissideoita koulussa koettuun osallisuuteen ja hyvinvointiin. Ajatellen jatkotutkimuksia, olisi hyvä aihe lähteä kehittämään osallisuutta sekä hyvinvointia yhdessä henkilöstön ja opiskelijoiden kanssa. Esimerkiksi opiskelijoiden kiinnostamattomuuden syitä erilaisiin toimintoihin voisi lähteä tutkimaan tarkemmin. Kuten olisiko opiskelijoilla enemmän kiinnostusta osallistua, jos heillä olisi mahdollisuus saada sisällytettyä osallisuuden toimintoja omiin opintoihinsa.

Opinnäytetyöprosessi kasvatti ammatillista osaamistamme sekä tietoutta osallisuuden merkityksestä opiskelijoille ja hyvinvoinnin kokemisesta. Osallisuus antaa opiskelijoille mahdollisuuden kokea yhteenkuuluvuutta sekä opetella sosiaalisia taitoja ja yhteiskunnassa toimimista. Tietous osallisuuden merkityksestä myös yhteiskunnallisella tasolla kasvoi tämän opinnäytetyön prosessin aikana. Opinnäytetyöprosessi opetti myös tiedon rajaamisen tärkeyttä sekä huolellista perehtymistä tietoperustaan.

Osallisuuden ja hyvinvoinnin näkyväksi saaminen vaatii koko ammattioppilaitoksen yhteistyötä. Nämä asiat eivät toteudu lyhyessä ajassa, joten pitkäjänteisyys ja ahkeruus lopulta palkitaan. Henkilöstön ja opiskelijoiden tulisi löytää yhteisiä keinoja luoda tulevaisuuden ammattioppilaitos, jossa osallisuus ja hyvinvointi ovat toiminnan perustana.

LÄHTEET

Aluehallintovirasto. (2019). Osallisuus ja yhteisöön kuuluminen vahvistavat nuorten hyvinvointia. Haettu 8.3.2020 osoitteesta

<https://www.avi.fi/web/avi/-/osallisuus-ja-yhteisoon-kuuluminen-vahvistavat-nuorten-hyvinvointia-etela-suomi>

Christensen, P. (2020). Yhteisöllisyys ja osallisuus koulussa lisäävät lasten ja nuorten hyvinvointia. Blogijulkaisu 31.1.2020. Ehkäisevä päihdetyö EHYT ry. Haettu 8.3.2020 osoitteesta

<http://www.ehyt.fi/fi/blog/yhteisollisyys-ja-osallisuus-koulussa-lisaavat-lasten-ja-nuorten-hyvinvointia>

Davis, T. (2019). What Is Well-Being? Definition, Types, and Well-Being Skills. Psychology Today 2.1.2019. Haettu 6.2.2020 osoitteesta

<https://www.psychologytoday.com/us/blog/click-here-happiness/201901/what-is-well-being-definition-types-and-well-being-skills>

Eteläaho, E. (2016). *Osallisuutta opiskeluun*. Opinnäytetyö. Kansalaistoinnin ja nuorisotyön koulutusohjelma. Humanistinen ammattikorkeakoulu. Haettu 20.1.2020 osoitteesta <http://urn.fi/URN:NBN:fi:amk-201605025890>

Etelä-Karjala.fi. (2019). *Nuorten vaikuttamiskyselyn ja Vaikuta, älä valita!-päivien koontiraportti*. Haettu 23.1.2020 osoitteesta <https://www.ekarjala.fi/wp-content/uploads/sites/2/2019/04/Koontiraportti-nuorten-vaikuttamis%C3%A4ivien-ja-kyselyn-materiaaleista%20Etel%C3%A4-Karjala.pdf>

Foolproof. (n.d.). When to apply qualitative and quantitative research. Haettu 17.12.2019 osoitteesta

<https://www.foolproof.co.uk/journal/when-to-apply-qualitative-and-quantitative-research/>ⁱ¹

Heikkilä, T. (2014). Kvantitatiivinen tutkimus. Haettu 6.2.2020 osoitteesta <http://www.tilastollinentutkimus.fi/1.TUTKIMUSTUKI/KvantitatiivinenTutkimus.pdf>

Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. (2009). *Tutki ja kirjoita*. Helsinki: Tammi

Kakkola, S. (2014). *”Ihan turha kysely!” - osallisuuden edistämisen haasteet toisen asteen ammatillisessa koulutuksessa*. Opinnäytetyö. Kansalaistoinnin ja nuorisotyön koulutusohjelma. Humanistinen ammattikorkeakoulu. Haettu 20.1.2020 osoitteesta <http://urn.fi/URN:NBN:fi:amk-201405086718>

KAMK. (n.d.). Teemoittelu. Kajaanin ammattikorkeakoulu. Haettu 6.2.2020 osoitteesta

<https://www.kamk.fi/fi/opari/Opinnaytetyopakki/Teoreettinen-materiaali/Tukimateriaali/Laadullisen-analyysi-ja-tulkinta/Teemoittelu>

Kananen, J. (2017) *Laadullinen tutkimus pro graduna ja opinnäytetyönä*. Jyväskylä: Jyväskylän ammattikorkeakoulu.

Kananoja, A., Lähteinen M. & Marjamäki, P. (2017). *Sosiaalityön käsikirja*. Helsinki: Tietosanoma.

Kiilakoski, T., Gretscher, A. & Nivala, E. (2012). Osallisuus, kansalaisuus, hyvinvointi. Teoksessa A. Gretscher & T. Kiilakoski (toim.) *Demokratiaoppitunti. Lasten ja nuorten kunta 2010-luvun alussa*. Helsinki: Hakapaino, ss. 9–33.

Kiilakoski, T., Nivala, E., Ryyänen A., Gretscher, A., Matthies, A., Mäntylä, N., Gellin, M., Jokinen, K. & Lundbom, P. (2012). Yhteiskunnan tila. Teoksessa A. Gretscher & T. Kiilakoski (toim.) *Demokratiaoppitunti. Lasten ja nuorten kunta 2010-luvun alussa*. Helsinki: Hakapaino, ss. 249–271.

Laki ammatillisesta koulutuksesta 531/2017. Haettu 6.2.2020 osoitteesta <https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2017/20170531>

Lyytikäinen, M., Koivisto, J., Savolainen, N. & Rotko, T. (2017). Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen keinoja - Innokylän innovaatiokatsaus. Työpäpaperi 13/2017. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. Haettu 27.1.2020 osoitteesta <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-302-840-1>

MLL. (2019). Oppilaiden osallisuus. Mannerheimin lastensuojeluliitto. Haettu 16.1.2020 osoitteesta <https://www.mll.fi/ammattilaisille/kouluille-ja-oppilaitoksille/koulurauha/oppilaiden-osallisuus/>

Muukkonen, T., Nevanen, S., Ohisalo, M. & Turunen, S. (2014). Yksikin aikuinen riittää - nuoren sosiaalinen vahvistaminen ja voimaantuminen Luotsi-toiminnassa. Nuorisotutkimus 3/2014. Haettu 8.3.2020 osoitteesta <http://elektra.helsinki.fi/oa/0780-0886/2014/3/yksikina.pdf>

Nivala, E. & Ryyänen, S. (2013). *Sosiaalipedagoginen aikakauskirja*. Jyväskylä: Kopijyvä.

Nuorisolaki 1285/2016. Haettu 20.2.2019 osoitteesta <https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2016/20161285>

OPH. (2018). Opiskeluhuollon keskeiset periaatteet ja tavoitteet sekä opiskeluhooltosuunnitelman laatiminen ammatillisessa koulutuksessa. Opetushallitus. Haettu 22.3.2019 osoitteesta

<https://www.oph.fi/sites/default/files/documents/maarays-oph-285-2018-opiskelijahuollon-keskeiset-periaatteet-ja-tavoitteet.pdf>

Opintokeskus Sivis. (n.d.). Kyselylomake. Haettu 8.2.2020 osoitteesta <https://www.ok-sivis.fi/jarjestoarvioinnin-ilmansuuntia/arvioinnin-tiedonkeruun-menetelmia/kyselylomake.html>

Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013. Haettu 20.2.2019 osoitteesta <https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2013/20131287>

Perunka, S. & Hoppo, I. (2018). Osallistava pedagogiikka jakaa vallan ja vastuun. *ePooki* 1/2018. Oulun ammattikorkeakoulun tutkimus- ja kehitystyön julkaisut. Haettu 6.2.2020 osoitteesta <http://www.oamk.fi/epooki/2018/osallistava-pedagogiikka/>

Rouvinen-Wilenius, P. (2014). Kohti osallisuutta – mikä estää, mikä mahdollistaa. Teoksessa A. Jämsen & A. Pyykkönen (toim.). *Osallisuuden jäljillä*. Pohjois-Karjalan Sosiaaliturvayhdistys ry, ss. 51–69. Haettu 9.3.2020 osoitteesta <https://www.pksotu.fi/pksotu/wp-content/uploads/2018/02/osallisuuden-j%C3%A4ljill%C3%A4-verkkoversio-pakattuna-16052014.pdf>

Saaranen-Kauppinen, A. & Puusniekka, A. (2006a). Kvantifiointi. Kvali-MOTV - Menetelmäopetuksen tietovaranto [verkkojulkaisu]. Tampere: Yhteiskuntatieteellinen tietoarasto [ylläpitäjä ja tuottaja]. Haettu 6.2.2020 osoitteesta https://www.fsd.tuni.fi/menetelmaopetus/kvali/L7_3_3.html

Saaranen-Kauppinen, A. & Puusniekka, A. (2006b). Teemoittelu. Kvali-MOTV - Menetelmäopetuksen tietovaranto [verkkojulkaisu]. Tampere: Yhteiskuntatieteellinen tietoarasto [ylläpitäjä ja tuottaja]. Haettu 6.2.2020 osoitteesta https://www.fsd.tuni.fi/menetelmaopetus/kvali/L7_3_4.html

Sainio, S. (2019). Tredu aikoo lopettaa yli 700 opiskelijan toimipisteen Tampereen Koivistonkylässä - "Olemme todella haasteellisessa tilanteessa talouden kanssa". *Aamulehti* 21.3.2019, A10.

Sosiaali- ja elämäntieteiden tutkimuskeskus 1301/2014. Haettu 20.2.2019 osoitteesta <https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2014/20141301>

STM. (2019). Terveystieteen edistäminen. Sosiaali- ja terveysministeriö. Haettu 10.10.2019 osoitteesta <https://stm.fi/terveyden-edistaminen>

SurveyMonkey. (n.d.). Määrällisen ja laadullisen tutkimuksen välinen ero. Haettu 6.2.2020 osoitteesta <https://fi.surveymonkey.com/mp/quantitative-vs-qualitative-research/>

Särkelä-Kukko, M. (2014). Osallisuuden eriarvoisuus ja eriarvoistuminen. Teoksessa A. Jämsen & A. Pyykkönen (toim.). *Osallisuuden jäljillä*. Pohjois-Karjalan Sosiaaliturvayhdistys ry, ss. 34–51. Haettu 9.3. osoitteesta <https://www.pksotu.fi/pksotu/wp-content/uploads/2018/02/osallisuuden-j%C3%A4ljill%C3%A4-verkkoversio-pakattuna-16052014.pdf>

Tampereen kaupunki. (n.d.). Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma. Tampereen kaupunki. Haettu 16.2.2019 osoitteesta [http://tampere.cloudnc.fi/fi-Fi/Toimielimet/Kaupunginhallitus/Kokous_1412019/Lasten_ja_nuorten_hyvinvointisuunnitelma\(70984](http://tampere.cloudnc.fi/fi-Fi/Toimielimet/Kaupunginhallitus/Kokous_1412019/Lasten_ja_nuorten_hyvinvointisuunnitelma(70984)

THL. (2015). Hyvinvointi. Terveiden ja hyvinvoinnin laitos. Haettu 17.3.2019 osoitteesta <https://thl.fi/fi/web/hyvinvointi-ja-terveys-erot/eriarvoisuus/hyvinvointi>

THL. (2019a). Kouluterveyskysely. Terveiden ja hyvinvoinnin laitos. Haettu 18.12.2019 osoitteesta https://sampo.thl.fi/pivot/prod/fi/ktk/ktk1/summary_aluevertailu2

THL. (2019b). Osallisuuden edistäminen. Terveiden ja hyvinvoinnin laitos. Haettu 6.2.2020 osoitteesta <https://thl.fi/fi/web/hyvinvoinnin-ja-terveyden-edistamisen-johtaminen/osallisuuden-edistaminen>

THL. (2020). Osallisuuden edistämisen mallit. Terveiden ja hyvinvoinnin laitos. Haettu 6.2.2020 osoitteesta <https://thl.fi/fi/web/hyvinvoinnin-ja-terveyden-edistamisen-johtaminen/osallisuuden-edistaminen/heikoim-massa-asemassa-olevien-osallisuus/osallisuuden-edistamisen-mallit>

Tredu. (2020). Tietoa Tredusta. Haettu 22.2.2020 osoitteesta <https://www.tredu.fi/tietoa-tredusta.html>

Tuomi, J. & Sarajärvi, A. (2018). *Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi*. Helsinki: Tammi. Haettu 21.2.2020 osoitteesta <https://www.elibrary.com/reader/9789520400118>

Vehviläinen, J. (2015). Läpäisyn tehostamisohjelman historiikki – muistikuvia ja hyviä käytäntöjä. Haettu 27.1.2020 osoitteesta http://www.lapaisy.fi/wp-content/uploads/2015/02/lapaisyhist_nettiin.pdf

Vilka, H. (2015) *Tutki ja kehitä*. Jyväskylä: PS-kustannus. Haettu 6.2.2020 osoitteesta <https://www.elibrary.com/reader/9789524517560>

Virtanen, N. (2011) *”Minulla on paljon tahtoa ja asennetta, mutta en tiedä mihin ottaa yhteyttä” Tamperelaisten ammattiopistossa ja lukiossa opiskelevien nuorten osallisuus ja vaikuttaminen*. Pro gradu -tutkielma. Yhteiskunta- ja kulttuuritieteiden yksikkö. Tampereen yliopisto. Haettu 22.3.2019 osoitteesta <http://urn.fi/urn:nbn:fi:uta-1-21348>

Wiss, K., Hakamäki, P., Hietanen-Peltola, M., Ikonen, J., Järvinen, J., Saarikisto, V., Saukko, N. & Ståhl, T. (2019). *Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen ammatillisessa perustutkintokoulutuksessa 2018*. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. Haettu 12.10.2019 osoitteesta <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-343-340-3>

Kysely opiskelijoille

Kysely opiskelijoille

1. Opiskeluvuosi *

- ☐ 1. vuoden opiskelija
- ☐ 2. vuoden opiskelija
- ☐ 3. vuoden opiskelija
- ☐ 4. tai 5. vuoden opiskelija

2. Toimipiste *

- ☐ Koivistontien toimipiste
- ☐ Santalahdentien toimipiste
- ☐ Muu

3. Minkä toimialan opiskelija olet? *

- ☐ Sosiaali- ja terveysala
- ☐ Tekstiili- ja muotiala
- ☐ Turvallisuusala
- ☐ Rakennusala
- ☐ Matkailuala
- ☐ Muu

Osallisuus on nähdäksesi, kuulluksi, arvostetuksi ja ymmärretyksi tulemistasi.

Koulussa osallisuus ilmenee opiskelijoiden osallistumisena heitä koskeviin päätöksentekoihin ja keskusteluihin sekä mahdollisuutena vaikuttaa koulun kehittämiseen. Lisäksi yhteisön rakentaminen on osa osallisuutta.

4. Oletko osallistunut johonkin seuraavista toiminnoista? *

- ☐ Tutortoiminta
- ☐ Opiskelijakuntatoiminta

- ☐ Ryhmytyminen
- ☐ Osallistuminen oman ryhmän päätöksientekoon
- ☐ Joku muu
- ☐ En mihinkään

5. Jos et ole, olisitko kiinnostunut osallistumaan? *

- ☐ Kyllä, mihin ja miksi
- ☐ En, miksi
- ☐ Olen jo osallistunut

6. Koetko opiskelijana, että voit vaikuttaa kouluyhteisön kehittämiseen? *

- ☐ Kyllä, minulla on mahdollisuus tuoda omia mielipiteitä esille
- ☐ Kyllä, ideoitani lähdetään viemään eteenpäin
- ☐ Kyllä, miten?
- ☐ En, mielipiteitani ja kehittämisideoitani ei kuulla
- ☐ En, mitä?

7. Koetko opiskelijana, että voit vaikuttaa omiin opintoihisi? *

- ☐ Kyllä, miten?
- ☐ En, mutta haluaisin
- ☐ En, koska

8. Saatko tarpeeksi tukea opiskeluiden suorittamiseen? Valitse yksi tai useampi *

- ☐ Kyllä, saan tukea opintoihin
- ☐ Kyllä, saan palautetta
- ☐ Kyllä, minua rohkaistaan
- ☐ Kyllä, minua kannustetaan
- ☐ Kyllä, joku muu

- ☐ Ei, toivoisin saavani tukea opintojen suunnitteluun
- ☐ Ei, toivoisin saavani enemmän palautetta
- ☐ Ei, toivoisin saavani enemmän rohkaisua
- ☐ Ei, toivoisin saavani enemmän kannustusta
- ☐ Ei, toivoisin saavani tukea asioihin, jotka häiritsevät koulunkäyntiäni
- ☐ Ei, joku muu

9. Miten mielestäsi opiskelijoiden osallisuutta voitaisiin lisätä koulussa? *

10. Koetko, että mielipiteitäsi kuullaan? (esim. omassa opiskeluryhmässäsi tai tapahtumien järjestämisessä) Kirjoita halutessasi jokin esimerkki. *

11. Mihin asioihin opiskelijoiden tulisi voida vaikuttaa? *

15. Jos jokin asia painaa mieltäsi kouluun liittyvissä asioissa, kenelle menisit juttelemaan? *

- ☐ Kuraattori
☐ Psykologi
☐ Terveystenhoitaja
☐ Opettaja
☐ Opinto-ohjaaja
☐ Joku, muu

16. Oletko käyttänyt opiskeluhoollon palveluita? *

- ☐ Kyllä
☐ Ei ole ollut tarvetta
☐ En, mutta tarvitsisin apua
☐ Saan apua muualtakin (halutessasi voit kertoa mistä)

17. Miten mielestäsi opiskelijoiden osallisuutta ja hyvinvointia koulumaailmassa voitaisiin kehittää? *

18. Lopuksi halutessasi voit jättää risuja tai ruusuja alla olevaan kenttään! :)

Kysely henkilöstölle

Kysely**1. Ammatti**☐ Opettaja☐ Opiskeluhuollon työntekijä☐ Muu **2. Minkälaisena näet opiskelijoiden osallisuuden ja sen mahdollisuudet?**

3. Miten mielestäsi opiskelijoiden osallisuutta ja hyvinvointia koulumaailmassa voitaisiin kehittää?

4. Koetko, että omalla työskentelylläsi on merkitystä opiskelijoiden osallisuuteen ja hyvinvointiin? Miten?
